

Innst. S. nr. 295

(2000-2001)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand

St.meld. nr. 24 (2000-2001)

Til Stortinget

HOVEDLINJER I MILJØVERN- POLITIKKEN

Den første stortingsmeldingen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, jf. St.meld. nr. 8 (1999-2000), og tilleggsmeldingen til denne, jf. St.meld. nr. 33 (1999-2000), ble behandlet i oktober 2000, jf. Innst. S. nr. 256 (1999-2000). Stortinget ga da tilslutning til at det bør legges fram en årlig melding om utviklingen i miljøet og hovedpunktene i Regjeringens miljøvernpolitikk.

Regjeringen fremhever i St.meld. nr. 24 (2000-2001), at det økologiske perspektivet skal danne grunnlag for politikktutformingen på alle områder i samfunnet. I en stadig voksende og mer globalisert økonomi, skal det internasjonale miljøvernssamarbeidet på alle nivåer utbygges og styrkes. Det er en forutsetning at miljøvernpolitikken blir en del av alle politikkområder, slik at miljøhensyn blir grunnleggende i beslutnings- og utviklingsprosessene i samfunnet. En bedre lokal forankring av miljøvernpolitikken er grunnleggende for å skape legitimitet, og Regjeringen mener det er sentralt å videreføre samarbeid og dialog med næringslivet.

Regjeringen vil:

- Legge fram forslag om virkemidler i klimapolitikken generelt, med vekt på et nasjonalt kvotesystem for klimagasser, våren 2001.
- Sikre at det raskest mulig oppnås utslippsreduksjoner for VOC i tråd med Genèveprotokollen av 1991.
- Sikre at det raskest mulig oppnås utslippsreduksjoner i tråd med Norges forpliktelse for NO_x i Sofia-protokollen av 1988.
- Styrke overvåkingen av radioaktiv forurensning, både nasjonalt og i nordområdene.
- Styrke det kommunale miljøvernarbeidet.

- Videreutvikle avfallspolitikken.
- Innføre forbud mot blyhagl og vurdere forbud mot enkelte alkylfenoler, tungmetaller i trykkimpregnert trevirke, samt kortkjedete, klorerte parafiner.
- Styrke havmiljøpolitikken ved å utforme en overordnet og helhetlig politikk for forvaltning av hav- og kystområdene.
- Styrke og samordne planleggingen i byregionene.
- Invitere byer og byområder til forsøk med ny organisering og finansiering av bytransporten.
- Legge fram en melding om biologisk mangfold våren 2001.
- Etablere forvaltningsområde for familiegrupper av ulv; iverksette nye tiltak for å redusere antall sau og tamrein tatt av jerv.
- Legge økt vekt på miljøhensyn i forvaltningen av vassdragene og vannkraftressursene.
- Gi barn og unge muligheter til en fysisk aktiv oppvekst i nær kontakt med natur, sikre grønne områder i nærmiljøene og i byers og tettsteders nære omgivelser.
- Gjennomføre tiltak for å sikre allmennhetens adgang til strandsonen.

Komiteens merknader

Denne meldingen er en oppfølging og en videreføring av mål og virkemidler fra St.meld. nr. 8 (1999-2000) og tilleggsmelding St.meld. nr. 33 (1999-2000). Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Aud Blattmann, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, Anders Hornslien, lederen Tore Nordtun og Torny Pedersen, fra Kristelig Folkeparti, Hilde Frafjord Johnson og Bror Yngve Rahm, fra Høyre, Bent Høie og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Senterpartiet, Mag-

nar Lussand, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, og fra Venstre, Gunnar Kvassheim, bygger sin miljø- og energipolitikk på prinsippet om bærekraftig utvikling. En bærekraftig utvikling møter dagens behov uten å true framtidige generasjoners mulighet til å oppfylle sine behov, og ivaretar jordens livsmangfold.

En forsvarlig forvaltning av miljøet må ta utgangspunkt i tre prinsipper:

- Naturens tålegrense må ikke overskrides.
- Føre-var-prinsippet må legges til grunn.
- Forurensere skal betale skadene av forurensingen.

Disse prinsippene må ligge til grunn for all politisk handling, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette krever en langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturgrunnlaget.

Komiteen er enig i at meldingen om rikets miljøtilstand følger opp den forrige meldingen. Komiteen viser i den forbindelse til punktene i kap. 1.2 i meldingen.

Komiteen mener at miljøpolitikken må sees i et langsiktig perspektiv, og at virkemidler trenger tid for å gi ønskede resultater.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, noterer seg det arbeidet som Regjeringen hittil har gjort for å tilbakemelde om status og videre planer for miljøarbeidet på ulike områder.

Flertallet tar til etterretning at de forslag og tiltak som et flertall i komiteen ba om i Innst. S. nr. 256 (1999-2000), innstilling til St.meld. nr. 8 (1999-2000) om rikets miljøtilstand og St.meld. nr. 33 (1999-2000), tilleggs melding til rikets miljøtilstand, som ble behandlet i Stortinget i oktober 2000, ikke har vært mulig å gjennomføre i løpet av disse månedene. Flertallet vil be om at vedtakene i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) gjennomføres raskest mulig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til Regjeringens mål om at det økologiske perspektivet skal danne grunnlaget for politikktutformingen på alle områder i samfunnet, men disse medlemmer savner praktisk oppfølging av dette målet. Etter disse medlemmers mening er klima- og energipolitikken to områder hvor dette ikke er gjennomført, og peker på de miljømessige utfordringene og internasjonale forpliktelsene disse områdene berører, og etterlyser mer offensiv politikk.

Disse medlemmer er fornøyd med det arbeidet som Regjeringen hittil har gjort for å tilbakemelde om status og videre planer for miljøarbeidet på ulike områder. *Rikets miljøtilstand* er i ferd med å finne en form

som et praktisk redskap for status på miljøproblemene, mål og nødvendige tiltak.

Komiteen mener det er viktig å få en årlig redegjørelse om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener likevel at en årlig omfattende stortingsmelding i tillegg til statsbudsjettet er for kort tid til å se miljøeffekten av de vedtak som fattes. Det tar ofte en viss tid å oppnå de ønskede resultater i miljøpolitikken. Flertallet vil derfor foreslå at en stortingsmelding om "Regjeringens miljøvernpolitikk og Rikets miljøtilstand" legges fram for Stortinget hvert annet år, slik at neste melding legges fram i 2003. I de mellomliggende årene ønsker flertallet at Stortinget får en muntlig redegjørelse fra statsråden, og vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og Rikets miljøtilstand hvert annet år. I de mellomliggende årene får Stortinget en muntlig redegjørelse fra statsråden."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ser meldingen som et viktig redskap i miljøvernarbeidet, ikke minst fordi meldingen gir anledning til å behandle ett tema spesielt grundig. Disse medlemmer ser også langsiktigheten i miljøproblemene, og forventer ikke at foreslåtte tiltak virker fra ett år til et annet. Disse medlemmer støtter likevel ikke forslaget om at miljømeldingen kun legges fram for Stortinget hvert annet år, og at Stortinget kun får en muntlig redegjørelse fra statsråden de mellomliggende år. Dette vil etter disse medlemmers mening ikke gi den nødvendige grundigheten i behandlingen av miljøproblemene, og heller ikke til å behandle enkelte temaer mer inngående.

Disse medlemmer ønsker heller at miljømeldingen fortsatt fremmes årlig, men at departementet gis mulighet til å prioritere enkelte saksområder og la andre saker bli mer overfladisk behandlet. Det er også naturlig at innholdet i miljømeldingen ses i sammenheng med andre saker Stortinget har hatt til behandling i perioden meldingen forholder seg til.

Samarbeid mellom stat og kommune

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil styrke det kommunale miljøarbeidet, og gi kommunene større frihet til selv å velge ambisjonsnivå og virkemidler i arbeidet med lokale miljøproblemer.

Komiteen er enig i dette og mener det vil forsterke en samlet miljøvernpolitikk innenfor rammen av nasjonale målsettinger.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 256 (1999-2000) der den ser fram til den bebudede utredningen som skal

klargjøre kommunenes handlingsrom for å utvikle en lokalt fundert og samordnet politikk for bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Komiteen har også merket seg at Regjeringen vil fjerne unødige særkrav og hindringer på miljøvernområdet som et ledd i forenklingen av det statlige regelverk overfor kommunene. Komiteen mener dette kan bidra til å frigjøre ressurser som kan benyttes til miljøoppgaver i kommunene.

Komiteen ser positivt på at Regjeringen har invitert 16 kommuner fra hele landet til et prosjektsamarbeid som skal gi råd og veiledning til departementet om hvordan man kan styrke og utvikle den lokale miljøvernpolitikken.

Komiteen mener det er viktig å styrke det kommunale miljøarbeidet. En viktig forutsetning for bærekraftig utvikling er at den enkelte tar ansvar, at lokale og frivillige organisasjoner engasjerer seg og at lokaldemokratiet bidrar til en nødvendig omlegging av politikken. Dette er lettere å få til dersom kommunene gis mer ansvar og større frihet innenfor miljøpolitikken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil likevel uttrykke bekymring for mangelen på økonomiske og faglige ressurser i mange kommuner, og at miljøarbeidet derfor kan bli nedprioritert.

Flertallet vil understreke betydningen av at kommunene har miljøfaglig kompetanse, og at kommunene gis de økonomiske rammene som gjør dette mulig. Dette er viktig i flere sammenhenger, spesielt når det gjelder energiplanlegging og vern av biologisk mangfold.

Flertallet viser til at 110 kommuner står uten egen miljøansvarlig, og at 50 pst. av kommunene har fjernet miljøvernllederstillingen de siste årene. Flertallet mener derfor det er viktig å finne støttefunksjoner som er nødvendige for at kommunene skal greie å ivareta mangfoldet og miljøoppgavene på en forsvarlig og bærekraftig måte.

Flertallet mener at nødvendige økte ressurser må følge med når kommunenes ansvar på miljøområdet økes.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil imidlertid advare mot at det bygges opp et stort lokalt miljøbyråkrati. Behovet for å styrke miljøkompetansen lokalt må sikres gjennom en omprioritering lokalt eller ved en reduksjon av det regionale og sentrale miljøbyråkratiet.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 31 (2000-2001) varsler at de vil vurdere nye inntektsmuligheter gjennom egenbetaling og avgifter når kommunene nå får overført oppgaver fra fylkesmannen. Disse medlemmer vil understreke at det må medfølge økonomiske midler til kommunene når oppgavene overføres og at det ikke må forutsettes at oppgavene skal løses gjennom økt avgiftsbelegging.

Disse medlemmer setter et stort spørsmålsteget ved Regjeringens vilje til å gi kommunene større frihet og mer ansvar innenfor miljøpolitikken. Det vises bl.a. til forslag om ytterligere innskjerping av byggeforbudet i strandsonen og regulering av ferdsel i strandsonen. Begge forslag bygger etter disse medlemmers oppfatning på manglende tillit til lokaldemokratiet.

Disse medlemmer mener det er tilstrekkelig med to forvaltningsnivåer i Norge, stat og kommune, slik at fylkeskommunens ansvar for miljø deles mellom staten og kommunene, noe som vil være med på å styrke kommunenes selvstyre.

Komiteen viser til de betydelige forurensningsproblemene i Vansjø-Hobølvassdraget som truer drikkevannet til nærmere 60 000 mennesker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at det er etablert et samarbeidsprosjekt (Morsa-prosjektet) mellom syv kommuner, fylkesmenn, fylkeskommuner og grunneiere i Akershus og Østfold. NIVA og Jordforsk har utarbeidet en tiltaksanalyse for hele nedbørsfeltet. Flertallet mener at staten må bidra i finansieringen av nødvendige tiltak, og ber Regjeringen legge til rette for dette i statsbudsjettet for 2002.

Flertallet foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2002 om å fremme forslag om statlig medfinansiering av tiltakspakker for å redusere forurensningen i Vansjø-Hobølvassdraget."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil be Regjeringen vurdere særskilte tiltak for å redusere forurensningsproblemene i Vansjø-Hobølvassdraget.

Integrering av miljøhensyn i nærings- og samfunnsliv

Komiteen mener at et godt samarbeid mellom næringslivet og myndighetene er viktig for å framskaffe fornuftige rammevilkår som fører til at miljøtiltak og miljøinvesteringer blir interessante for næringslivet, og at det blir økonomisk fordelaktig å innrette seg på en miljømessig forsvarlig måte. Komiteen vil påpeke at dette ikke bare må gjelde miljøkrav og standarder, men også virkemidler som utløser viktige miljøtiltak i næringslivet.

Komiteen vil også bemerke viktigheten av tilgang på miljøinformasjon.

Her påhviler et ansvar fra både myndighetene, produsentene og leverandørene for å informere om miljøegenskapene til ulike varettyper. Komiteen mener det er helt avgjørende med en riktig miljømerking og miljøinformasjon for at enkeltmennesker skal kunne medvirke i framtidens miljøarbeid.

Komiteen mener norske myndigheter bør satse på informasjon gjennom Internett. I den forbindelse viser

komiteen til internettsatsingen "Miljøstatus i Norge".

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at hovedutfordringen ligger i å mobilisere hele bredden av privat og offentlig sektor til handling. Strategier som virker med markedskreftene i en fornuftig markedsøkonomi vil sannsynligvis være de som lykkes først.

SEKTOROVERGRIPENDE MILJØVERN- POLITIKK OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING

En sentral tilnærming i Regjeringens miljøvernpolitikk skal være å integrere miljøhensyn på alle politikkområder og legge dette til grunn for beslutnings- og utviklingsprosessene i samfunnet.

Regjeringen vil legge til rette for en mer bærekraftig byutvikling blant annet ved å gjøre den statlige politikken mer samordnet og tydelig. I meldingen presenteres hovedpunktene i de *sektorvise miljøhandlingsplanene* som er utarbeidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2001, "Grønn stat", samt Regjeringens politikk for en bærekraftig byutvikling.

Regjeringen vil styrke det kommunale miljøvernarbeidet og gi kommunene større frihet til selv å velge ambisjonsnivå og virkemidler i arbeidet med lokale miljøproblemer. Regjeringen vil gi økt lokalt ansvar i planlegging og forvaltning etter flere lover, og Regjeringen vil bl.a. legge til rette for større lokalt ansvar innenfor deler av rovviltforvaltningen. Regjeringen vil vurdere å gi kommunene økt ansvar og økt myndighet i arbeidet for å bedre luftkvaliteten i forbindelse med revisjon av forskrift om nye grenseverdier for lokal luftforurensing og støy.

Regjeringen vil gjennomgå særskilte plankrav, rapporteringsordninger o.l. på miljøvernområdet med sikte på å fjerne unødige særkrav og hindringer for kommunene. Dette er et ledd i et tverr-departmentalt arbeid med å forenkle det statlige regelverket overfor kommunesektoren. Regjeringen vil komme tilbake til hovedlinjene i ansvars- og myndighetsfordelingen på miljøvernområdet i en stortingsmelding om oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, som planlegges fremlagt våren 2001.

Regjeringen vil utforme rammer for økonomisk virksomhet - i form av miljøkrav, standarder og virkemidler - som kan bidra til at det utløses tiltak i næringslivet som kan drive utviklingen i riktig retning. Næringslivet må få rammevilkår som fører til at miljøtiltak og miljøinvesteringer blir i deres egen interesse, og Regjeringen vil styrke samarbeidet med næringslivet på dette feltet.

Regjeringen vil se nærmere på ordninger for revurdering og oppdatering av gamle konsesjoner og planer med utgangspunkt blant annet i eksisterende opplegg for miljørevisjon hos vegmyndighetene og andre større utbyggere, samt arbeidet som skjer i regi av Lovutval-

get for miljøinformasjon og Planlovutvalget. Regjeringen legger opp til å gjøre miljøfondet operativt fra 2001, og Regjeringen vil prioritere arbeidet for bedre miljøinformasjon.

Det er i meldingen gitt en oversikt over *miljøbevilgninger på alle departementers områder i statsbudsjettet for 2001*, og Regjeringen understreker at bevilningene til miljøformål bare representerer en mindre del av Regjeringens miljøvernpolitikk.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det miljøpolitiske perspektivet må være sektorovergripende. Ansvarsfordelingen i samfunnsplanleggingen gjør at miljømyndighetene ofte er for svake i forhold til andre myndigheter og interesser.

Flertallet mener det må innarbeides ressuroversikter i offentlig forvaltning. Forbruket av ikke fornybare ressurser må synliggjøres ved at det for eksempel framstilles som en reduksjon av nasjonalformuen i nasjonalregnskapet.

Flertallet mener Lokal Agenda 21 er et viktig redskap for å øke kunnskapen om miljøproblemene og den folkelige medvirkningen til en omlegging i mer bærekraftig retning. Gjennom Lokal Agenda 21 kan lokale myndigheter finne gode lokale løsninger i samspill med sine innbyggere.

Flertallet mener det bør utarbeides en Nasjonal Agenda 21, som bør bygge videre på arbeidet med Lokal Agenda 21 i kommunene.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener dessuten det tradisjonelle velferdsbegrepet som er beregnet som bruttonasjonalprodukt, bør kompletteres med miljøregnskaper for å synliggjøre sammenhengen mellom økonomi og miljø.

Dette flertallet mener et mål for Norge og Norden bør være å lede utviklingen av et system for grønn "BNP". Statens innkjøpspolitikk må i større grad brukes som et verktøy for å oppnå en mer ressursvennlig forvaltning. I tillegg til at statlige innkjøp kan oppmuntre til økt forskning og produksjon av miljø- og ressursvennlige produkter, har man også muligheten til å vri konsumet over fra produkter til tjenester. Uansett hvor godt det jobbes nasjonalt og internasjonalt, kommer vi ikke bort ifra at alle globale miljøproblemer er summen av lokale handlinger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at et flertall i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) ba om en redegjørelse i fremlagte melding om hva som er gjort fra Regjeringens side i forhold til å oppfylle intensjonene i prosjektet "Grønn stat". Flertallet mener at skal vi få en sterk og god miljøpolitikk, må staten gå foran med et godt eksempel.

Prosjektet "Grønn stat" startet i 1998 og skulle være ferdig i 2000, men på grunn av viktigheten av gode dokumentasjoner og oppsummering av både miljøgevinster og økonomiske gevinster er prosjektet "Grønn stat" forlenget ut 2001. Flertallet har merket seg de tiltakene som er beskrevet i meldingen og nevner spesielt Grønn stats nettside som et nyttig redskap for å samkjøre miljøarbeidet.

Flertallet viser videre til at det i flere sammenhenger, blant annet under høringene til denne meldingen, har vært påpekt at staten ikke oppfyller sitt ansvar i forhold til "Grønn stat". Blant annet har det vært påpekt at det har blitt sendt ut et høringsnotat om offentlige anskaffelser uten tilstrekkelige regler om miljøkrav.

Flertallet anser dette som problematisk og uakseptabelt. Staten er en stor innkjøper, og det er av stor betydning at regler om miljøkrav tas hensyn til.

Komiteen viser til orienteringen i meldingen om innholdet i miljøhandlingsplanene fra de sektorene som har utarbeidet sine planer, og vil legge stor vekt på at de resterende departementene bør være ferdige med sine handlingsplaner senest i 2002. En helhetlig miljøvernpolitikk er avhengig av at sektorenes miljøinnsats sees i sammenheng.

Komiteen vil spesielt nevne viktigheten av samspillet mellom sektorene når det gjelder bærekraftig byutvikling. Komiteen har merket seg at Regjeringen vil samarbeide spesielt med de store byene om konkrete tiltak og virkemidler som leder til bedre trafikkforhold, luftforurensninger og støy.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, er fornøyd med at de rikspolitiske bestemmelsene om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale deler av byer og tettsteder har bidratt til å styrke sentrumsområdene, og dette må utvikles videre gjennom fylkes- og fylkesdelplaner som sikrer gode regionale løsninger.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, merket seg i høringene i forbindelse med St.meld. nr. 24 (2000-2001) at næringene er fornøyd med satsingen på bedre fremkommelighet for næringstransport i de større byområdene, og at dette er tatt inn i Nasjonal Transportplan 2002-2011.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til partienes respektive merknader til Nasjonal Transportplan 2002-2011 vedrørende kollektivtrafikk og behovet for å redusere biltrafikken i de store byene. For å oppnå dette er det behov for en kombinasjon av økte bevilgninger, begrensninger på biltrafikken, satsing på opp-

gradering av tilbud, som for eksempel banenettet i Oslo og bybaner i Bergen og Stavanger, samt endrede finansieringssystemer, som resultatstyrt finansiering. I tillegg er det helt sentralt at det legges til rette for bruk av sykkel i byer og tettbygde strøk. Dette krever en prioritering av syklistenes behov fremfor fremkommeligheten og parkeringsmulighetene for tilreisende bilister.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre ved behandling av Nasjonal Transportplan foreslo å øke bevilgningen til kollektivsektoren ut over Arbeiderpartiregjeringens forslag. Det er etter disse medlemmers syn nødvendig både ut fra hensynet til fremkommelighet og til miljø. Særlig er det viktig å styrke innsatsen i de sentrale strøk der trafikkproblemer er størst. Høyre foreslo derfor å øke bevilgningen til investeringer i jernbanen med 600 mill. kroner den kommende planperioden i forhold til Arbeiderpartiregjeringens forslag. I tillegg foreslo Høyre å bevilge 1,2 mrd. kroner til kjøp av persontransporttjenester. Disse medlemmer konstaterer at Høyre ble stående alene om denne satsingen på kollektivtrafikk ved behandlingen av Nasjonal Transportplan.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets merknader i Nasjonal Transportplan.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener byutvikling bør tas med som et miljøvernpolitisk resultatområde i meldingens Vedlegg 1 om mål og nasjonale nøkkeltall for miljøvernpolitikken.

Flertallet ber Regjeringen om å implementere byutvikling i nasjonale nøkkeltall.

Flertallet vil be Regjeringen om å bidra aktivt for å skape en bedre kollektivtransport som kan avlaste et veinett der man periodevis er nær grensen for sin kapasitet.

Flertallet vil også nevne sykkelens rolle i byutviklingsarbeidet, og ser positivt på at Regjeringen vil prioritere tiltak der sykkel kan være et alternativ for å komme seg til jobb, til sentrum osv.

Flertallet mener det er behov for betydelig større satsing på sykkel som transportform. Potensialet for økt bruk av sykkel er stort, spesielt i byer og tettsteder. For å redusere miljø- og kjøproblemer knyttet til biltrafikken er det et mål at flere velger sykkel.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener derfor det må legges til rette for bedre fremkommelighet for at flere skal velge sykkel. Arbeidet med egne sammenhengende sykkeltraseer må videreføres og styrkes. Dette flertallet mener det bør utarbeides en nasjonal sykkelstrategi, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal sykkelstrategi med det mål at det blir tryggere og mer attraktivt å velge sykkel som fremkomstmiddel. Denne må inngå som en del av den nasjonale transportplanen."

Komiteens medlemmer fra Høyre mener dette er en typisk kommunal oppgave i tråd med Stortingets ønske om å gi kommunene mer ansvar og større frihet i miljøpolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at staten og næringslivet skal ha de samme krav og mål innenfor miljøpolitikken, og at disse mål er realistiske med hensyn til økonomiske kostnader og spesielt tar hensyn til næringslivets økonomiske rammer.

BÆREKRAFTIG BRUK OG VERN AV BIOLOGISK MANGFOLD

Regjeringen har som strategisk mål for bevaring av biologisk mangfold at naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldets fortsatte utviklingsmuligheter.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for bevaring av biologisk mangfold:

- Et representativt utvalg av norsk natur skal vernes for kommende generasjoner.
- I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes.
- Kulturlandskapet skal forvaltes slik at kulturhistoriske og estetiske verdier, biologisk mangfold og tilgjengelighet opprettholdes.
- Høsting og annen bruk av levende ressurser skal ikke føre til at arter eller bestander utrykkes eller trues.
- Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene, skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon.
- Truede arter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige nivåer.
- De jordressurser som har potensial for matkornproduksjon, skal disponeres slik at en tar hensyn til framtidige generasjoners behov.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at Regjeringen la fram St.meld. nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold - Sektoransvar og samordning" 27. april 2001. Komiteen finner det allikevel nødvendig å knytte noen kommentarer til innholdet i kapitlet om biologisk mangfold i St.meld. nr. 24 (2000-2001). Komiteen vil minne om de utfordringene vi står overfor for å hindre tap av

biologisk mangfold, og sikre en bærekraftig bruk og rettferdig fordeling av de godene som skapes ved bruk av dette mangfoldet.

Komiteen viser til at det i dag skjer mange omfattende og uopprettelige tap av ulike arter. FN har konkludert med at skadene er så store at det truer en bærekraftig utvikling. Også i Norge står truede arter i fare for å forsvinne. Det er viktig å slå ring om det biologiske mangfoldet av mange grunner - både etiske, økonomiske, næringsmessige og estetiske.

Komiteen mener truede arter må vernes, og at samfunnets arealbruk må ta hensyn til konsekvensene for det biologiske mangfoldet. Komiteen ønsker et overvåkingsprogram for biologisk mangfold innen 2003, og viser til fremtidig behandling av St.meld. nr. 42 (2000-2001) om biologisk mangfold.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har som målsetting at det skal være et like stort mangfold i norsk natur i framtiden som det er i dag. Særlig viktige naturområder og verneverdige vassdrag må ha varig vernestatus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets merknader i Innst. S. nr. 168 (1999-2000) om vern og bruk i kystsonen.

Disse medlemmer vil advare mot å utvide vernesoner langs kysten, uten at dette er objektivt godt begrunnet, samt at eventuelle utvidelser av vernesoner på havet må forankres i folkevalgte organer.

Tareskogen

Komiteen har merket seg avsnittet i St.meld. nr. 24 (2000-2001) om problemene rundt nedbeiting av tareskogen. I enkelte deler av områdene fra Trøndelag og nordover er det meldt om gjenvekst av tare, men fremdeles finnes områder der kråkeboller opprettholder sammenhengende "undervannsrøskener" langs kysten nordover, særlig gjelder dette Helgelandskysten.

Komiteen har merket seg Miljøvernministerens svar på representanten Kari Øklands spørsmål i spørretimen 21. februar 2001 om tareproblemer på Helgelandskysten, der statsråden mener det er viktig å prioritere forskning på dette området.

Komiteen vil be Regjeringen om å følge opp denne saken slik at man får en gjenreisning av tareskogen i de områder som er mest nedbeitet. Tiltak for gjenreisning av tareskog må skje i samarbeid med de ulike næringene som har sitt virke langs kysten.

Algeproblemer

Komiteen har merket seg problemene rundt den tidvise algeoppblomstringen langs Sørlands-kysten. Komiteen mener at et internasjonalt regelverk kan bidra til å løse disse algeproblemerne. Komiteen mener det er viktig at Norge bidrar aktivt i arbeidet med å utarbeide en konvensjon gjennom IMO (FNs sjøfartsorganisasjon) med regler for å hindre uheldig spredning av fremmede organismer i ballastvann.

Målet er at denne konvensjonen kan underskrives i 2003.

Komiteen ber derfor Regjeringen om å arbeide for om mulig å redusere problemene med algeoppblomstring langs norskekysten i et kortere tidsperspektiv. Norges Rederiforbund skriver i et brev til komiteen at man ønsker å se på hva som kan gjøres for norskekysten inntil en internasjonal konvensjon er på plass, og på grunn av problemets karakter vil det også være nyttig for Norge å ta dette opp med våre naboland i forbindelse med Nordsjøkonferansen, som Norge er vert for i 2002.

Komiteen er enig i dette og ber Regjeringen sette denne saken på dagsorden til Nordsjøkonferansen i 2002.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener at algeoppblomstringen langs Sørlandskysten våren 2001 avdekket manglende kunnskap og manglende akuttberedskap hos norske miljømyndigheter. Konsekvensene av en videre spredning av giftalgen langs kysten kunne vært meget store, særlig for oppdrettsnæringen. Flertallet mener at det er helt nødvendig at departementet i tillegg til internasjonalt samarbeid vurderer nasjonale tiltak som kan sikre myndighetene kunnskap og løpende oversikt, og tiltak som kan sikre en nødvendig akuttberedskap for å hindre videre spredning dersom en tilsvarende algeoppblomstring finner sted. Flertallet viser til at flere land har iverksatt nasjonale tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til at Norge arbeider aktivt for å etablere et felles regelverk gjennom IMO for å hindre at fremmede alger sprer seg gjennom ballastvann fra skip. Oppblomstringen av giftige alger som vi opplevde sist sommer, er en alge som ble spredd til våre farvann for flere år siden. Slike alger kan ikke utrykkes når de først er spredd.

Disse medlemmer vil vise til at Norge har etablert en løpende overvåking for så raskt som mulig å registrere oppblomstring og identifisere arten av alger.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til fremlagte St.meld. nr. 42 (2000-2001) om biologisk mangfold, som skisserer tiltak for å hindre spredning av fremmede organismer i våre farvann.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til miljøstatsrådets svar på et skriftlig spørsmål (nr. 312, 2000-2001) vedrørende algeoppblomstringen, og sammenhengen mellom den og ballastvann fra skip. Dette medlem viser for øvrig til sine merknader under kapittelet Overgjødning og oljeforurensning.

Skogforvaltning og barskogvern

Komiteen viser til at for å ta vare på miljøverdiene i skogen må det sikres en god kombinasjon av vern og bærekraftig skogbruk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er fornøyd med at Regjeringen vil gjennomføre det vedtatte barskogvernet i løpet av 2002. Under høringene har flertallet merket seg de ulike holdningene til vern av skog, og flertallet mener derfor det er viktig at Regjeringen gjennomfører en evaluering av det vedtatte vernet.

Flertallet mener dette kan gi oss grunnlag for å utarbeide en framtidig forvaltning av skog som skal hindre tap av biologisk mangfold og tap av sjeldne arter av skog.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, anser det som viktig at de allerede registrerte verneverdige områdene i skog ikke utsettes for ytterligere inngrep gjennom ulike virkemidler før en evaluering av framtidig vernebehov og utarbeidelse av en strategi for ytterligere vern er gjennomført.

På grunn av store miljøskader i naturen mener dette flertallet at bygging av skogsbilveier i bratt og ulendt terreng bør unngås.

Komiteen viser til resultatet av årets jordbruksforhandlinger som bl.a. innebærer at det ikke skal gis støtte til bygging av skogsbilveier som reduserer omfanget av inngrepsfri natur, og at staten omfordeler tilskudd til bygging av skogsbilveier til fordel for miljøtiltak i skog.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Senterpartiet vil understreke at en viktig forutsetning for at barskogvernet skal kunne gjennomføres raskt, er at det settes av nødvendige midler. Områder som ikke vernes i denne prosessen må kunne forvaltes i henhold til skogbruksloven.

Disse medlemmer mener det er viktig å få belyst skogsbilveienes betydning for ulike miljøaspekter i skog. I tillegg mener disse medlemmer det er ønskelig å få vurdert om tilskuddsordningene i større grad kan tilgodese veianlegg av enklere karakter. Disse medlemmer vil be om en slik vurdering i forbindelse med budsjettet for år 2002.

Komiteen har merket seg at markedet mer og mer etterspør en bærekraftig skogforvaltning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, vil derfor be Regjeringen vurdere om en sertifiseringsordning vil være nyttig for Norge for å møte behovet for dokumentasjon. Da en bevaring av biologisk mangfold i skog både er miljømessig og næringsmessig begrunnet, mener flertallet det er riktig at næringen i framtiden må påta seg en større andel av kostnadene ved tiltak for å bevare biologisk mangfold i skog.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til at næringen selv har tatt initiativ til en sertifiseringsordning. Disse medlemmer mener at en slik frivillig ordning må prøves ut før spørsmålet om en myndighetsinitiert ordning vurderes.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener utvidet barskogvern må til for å ta vare på vårt biologiske mangfold, derfor må det sikres nye arealer gjennom barskogvern. Samtidig er metoder for kombinasjoner av vern og bruk av skog viktig, slik at vernet ikke blir en kasteball mellom næringen og staten. Norge bør komme mer på linje med andre nordiske land i sitt vernearbeid.

Sverige og Finland har til nå vernet ca. 4 pst. av den produktive skogen, og har vedtatt utvidelser til 5 pst., samtidig som skogbrukets sektoransvar på øvrig ikkevernet areal er betydelig styrket. Det satses altså parallelt på både vern og bærekraftig bruk. Årlig investeres det i hvert av disse landene 10-15 ganger mer i vern av skog enn i Norge. Det svake skogvernet svekker vår anseelse internasjonalt og i markedet for tømmerprodukter.

Når det gjelder sertifisering av skogsprodukter, viser disse medlemmer til det arbeidet som er utført gjennom den internasjonale organisasjonen "Forest Stewardship Council", som ble etablert i 1993. FSC promoterer bærekraftig skogsforvaltning, og godkjenner sertifiserende myndigheter eller organisasjoner som møter FSCs prinsipper og kriterier for skogsdrift.

Disse medlemmer ber om at eventuelle konsekvenser av å delta i en slik sertifisering blir vurdert i neste melding om rikets miljøtilstand.

Disse medlemmer vil vise til at det i dag ikke eksisterer verneordninger for det marine miljø. For å unngå et stort tap av biologisk mangfold i havet bør det utarbeides verneplaner som sikrer våre marine ressurser og ivaretar en bærekraftig forvaltning.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide verneplaner som sikrer våre maritime ressurser og som ivaretar en bærekraftig forvaltning av disse."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener en fornuftig avvikling og bearbeiding sammen med de allerede innførte nasjonalparker og de utilgjengelige skogsområder vi har, er tilstrekkelig for å bevare barskog for ettertiden.

Disse medlemmer viser til at dette også var Fremskrittspartiets begrunnelse for å gå imot barskogvernets utvidelse ved Stortingets behandling av saken i 1996.

Disse medlemmer har registrert at det vedtak Stortinget fattet den gang har skapt store problemer for mange skogiere.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 40 (1995-1996) og St.meld. nr. 17 (1998-1999), hvor partiet bl.a. motsatte seg utvidelsen av den opprinnelig barskogplanen.

Rovviltpolitikk

Komiteen vil vise til Dokument nr. 8:92 (1999-2000) og Innst. S. nr. 113 (2000-2001), Dokument nr. 8:07 (2000-2001) og Innst. S. nr. 112 (2000-2001), Dokument nr. 8:08 (2000-2001) og Innst. S. nr. 111 (2000-2001) og til Dokument nr. 8:18 (2000-2001) og Innst. S. nr. 110 (2000-2001).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener disse fire forslagene ga en brei gjennomgang og debatt om rovdyrpolitikken i Norge. Stortinget bekreftet nok en gang at hovedmålet for den norske rovdyrpolitikken er at vi fortsatt skal ha levedyktige bestander av de fire store rovdirene i Norge. Flertallet vil bemerke at innstillingene til de fire forslagene inneholdt stor vilje til å finne tilnærminger som kan bidra til å redusere konfliktnivået innen rovviltforvaltningen.

Komiteen vil minne Regjeringen om behovet for å treffe tiltak som kan redusere frykt hos dem som bor i rovdyrrområdene. Stortinget vedtok at det skal utarbeides en ny stortingsmelding om rovviltforvaltning og at denne skal fremlegges senest innen utgangen av 2003. Her vil også spørsmålet om eventuelt avvikling av kjerneområder bli belyst.

Komiteen har merket seg at Regjeringen allerede før sesongen 2001 vil evaluere forvaltningen av jerv med sikte på endringer som vil begrense antallet drepte sau og tamrein. Dersom Regjeringen, etter evalueringen, finner at jervebestanden er større enn forventet i Sør-Norge, mener komiteen at kjerneområde for jerv i Sør-Norge kan avvikles.

Komiteen sier seg enig i Regjeringens arbeid med at naturforvaltningen forankres lokalt, og at kommunene får et noe større ansvar for gjennomføringen av rovdyrpolitikken. Dette må skje innenfor de rammer og retningslinjer staten trekker opp, slik at den nasjonale helhetlige politikken ikke fragmenteres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at det statlige jegerkorpset, som er en integrert del av SNO, har bidratt til en mer effektiv felling av rovdyr. Dette er individer som skal felles for å sikre en balansert rovdyrforvaltning. Flertallet viser til at dette vil gi mindre konflikter, og ber Regjeringen prioritere dette tiltaket innenfor rammen av hva som er biologisk forsvarlig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det i Norge bør opprettholdes en

rovdyrbestand av ulv, jerv, bjørn og gaupe. Imidlertid bør det pålegges staten å gi erstatning for skade som rovdyr påfører eierne av husdyrbestanden.

Disse medlemmer viser til at rovviltbestandene de fleste steder i landet bør forvaltes slik at de er jaktbare som annet vilt. Disse medlemmer vil arbeide for at det skal bli enklere å få fellingstillatelser på skadedyr (rovdyr), samt at rovdyrforvaltningen legges til folkevalgte organer på kommunalt nivå.

Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument nr. 8:7 (2000-2001) og Innst. S. nr. 112 (2000-2001).

Villaksforvaltningen

Komiteen har merket seg at laksefisket i 2000-sesongen totalt sett har vært bedre enn på svært mange år. Komiteen mener likevel det er nødvendig å treffe tiltak som fortsatt bevarer og styrker villaksens eksistensgrunnlag, da om lag en tredjedel av bestanden fremdeles er sterkt truet eller sårbar. Komiteen ser positivt på at det nå er opprettet et FoU-råd for villaksforskning og igangsatt arbeid med å utvikle et eget forskningsprogram for villaks. Komiteen vil påpeke at rømming av oppdrettslaks fortsatt er et stort problem. (Komiteen viser til skriftlig spørsmål nr. 279 fra Hallgeir H. Langeland til miljøminister Siri Bjerke. Besvart 20. mars 2001). Her redegjorde miljøvernministeren om de reaksjonsformer som kan benyttes spesielt i forbindelse med uforsvarlig drift av oppdrettsanlegg, og de tiltaksplanene som næringen selv har utarbeidet i samarbeid med miljøvern- og fiskerimyndigheter.

Komiteen forventer at Regjeringen arbeider aktivt for å nå målene om at rømming fra oppdrettsanlegg ikke skal utgjøre noen trussel mot villaksen innen fem år.

Komiteen mener det er helt nødvendig at myndighetene stiller strenge krav til næringen, og at reaksjonsformene innskjerpes om nødvendig. Oppdrettsnæringen er en framtidsrettet næring med stort vekstpotensial, og komiteen mener derfor at man må være føre var med signaler om strengere reaksjonsformer ved uforsvarlig drift.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til planen med etablering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Flertallet viser til at arbeidet med etablering av laksefjorder er igangsatt, samtidig mener flertallet det er riktig at nasjonale laksevassdrag sees i sammenheng med gjennomgangen av "Samlet plan for vassdrag".

Flertallet minner om innhold og vedtak i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 43 (1998-1999) Vern og bruk i kystsona (jf. Innst. S. nr. 168 (1999-2000)) og mener den gir et godt grunnlag for å vurdere bruk i verneområder.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener at med strenge krav til oppdrettsnæringen kan vern og oppdrett forenes, og i framtiden gi en ettertraktet maritim vare på markedet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) sluttet seg til prinsippet om å opprette nasjonale laksevassdrag. Høyre støttet også Regjeringens syn om at ordningen burde bli mindre omfattende enn det Villaksutvalget hadde lagt opp til, spesielt i Øst-Finnmark. Disse medlemmer er enig i at man bør vurdere de aktuelle vassdrag i en større sammenheng, men saken synes nå å ta vel lang tid. Disse medlemmer mener at enkelte områder i Øst-Finnmark, f.eks. nordre delen av Varangerfjorden, kan frigjøres til oppdrett. Disse medlemmer viser til at det nå er stillstand i utviklingen av oppdrettsnæringen i Øst-Finnmark i påvente av denne behandlingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at rømming av oppdrettsfisk bør behandles på lik linje med punktutslipp i forurensningsloven. Dette vil etter disse medlemmers syn oppfordre til bedre sikring mot rømming og bedre internkontroll, noe som vil stimulere næringen til å treffe nødvendige tiltak.

Disse medlemmer er meget skeptiske til å opprette nasjonale laksevassdrag og fjorder som er hovedgrepet fra villaksutvalgets innstilling, og vil få minne om at det vil kunne medføre begrensninger for en nasjonal satsning på oppdrett, og viser til at dette vil kunne ramme enkelte distrikt kraftig.

Det er etter disse medlemmers syn verdt å merke seg at fjorårets laksefiske var det beste på lang tid. Årsaken til dette kan være flere og naturlige, som f.eks. god forvaltning av elvene, lite lus, så godt som ingen fangst til havs, samt god kvalitet på beiteområdene og varmere vann som fører til bedre beite.

Disse medlemmer viser til at Direktoratet for Naturforvaltning i over 5 år har kjent til at aluminium er en svært effektiv metode mot lakseparasitten Gyrodactylus Salaris. Rotenon dreper alt liv i en elv, mens aluminium kun tar livet av lakseparasitten. Til tross for dette har Rotenon-behandlingen fortsatt, og alternative behandlingsformer er ikke blitt forsket på. Disse medlemmer viser til at det i denne perioden er brukt millionbeløp på Rotenon-behandling av vassdrag med mislykkede resultat.

Disse medlemmer viser for øvrig til partiets merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001), der disse medlemmer gikk imot bruk av Rotenon i Steinkjervassdraget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. S. nr. 256 (1999-2000) hvor dette medlem gikk inn for Villaksutvalgets forslag, noe som kun fikk dette medlems stemme.

Kvotepolitik for fiske etter laks i elvene

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til viktigheten av at tiltakene som Villaksutvalget (Rieber-Mohn-utvalget) fremmet iverksettes som en pakke, slik at alle interessenter bidrar til å redde laksen innenfor sine områder. Flertallet mener vi må innføre et system som sikrer en forsvarlig beskatning av laksen. Flertallet viser til at beskatning av hver lakseelvs gyte- og oppvekstpotensial skal sikre nye generasjoner av laks.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, støtter et system med kvoteregulert fiske etter laks i elvene hvor dette er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at forvaltning av laks i elvene best skjer gjennom grunneiere, elvelag og foreninger. Et eventuelt system med kvoteregulert fiske etter laks i elver må basere seg på samarbeid og frivillighet og ikke tvang fra myndighetene.

Vassdrags- og vannkraftforvaltning

Komiteen viser til St.meld. nr. 37 (2000-2001) om vasskraft og kraftbalanse, og partienes merknader i Innst. S. nr. 263 (2000-2001), hvor det ble fastslått at det i framtiden skal legges større vekt på miljøhensyn i den fremtidige forvaltningen av vannkraftressursene.

Komiteen viser til at utslipp av SO₂ og NO_x fører til forsuring av vassdrag og jordsmonn. Komiteen mener Norge må sikre overholdelse av inngåtte avtaler som f.eks. Gøteborgprotokollen for å redusere utslippene. Det er svært viktig at Norge selv følger opp sine forpliktelser. Bevilgningene til kalking av vassdrag må være på et høyt nivå, slik at vassdrag i faresonen blir kalket.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener tiden nå er inne for å gjennomgå Samlet plan, for å gjøre den til et oppdatert og nyttig styringsverktøy for vassdrag-, energi- og miljøforvaltningen, og at også Verneplan for vassdrag vurderes og suppleres i denne sammenhengen. Flertallet forventer at disse omlegginger og annen pulje av nasjonale laksevassdrag legges fram senest i 2003.

Flertallet mener Samlet Plan og verneplanene fortsatt må være styringsredskaper for forvaltningen av norsk vassdragsnatur, og må sikre et godt utvalg vernede vassdrag. De rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag må respekteres. Flertallet mener at epoken for de store vannkraftutbygginger er over, og at det derfor må satses mer på andre fornybare energikilder og ENØK-tiltak.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk

Venstreparti og Venstre mener det bør legges opp til en Verneplan V, der en får vurdert revidering av eldre konsesjoner, vern av andre vassdrag der verneverdiene er store, vern av laksevassdrag som ikke er regulert til kraftformål m.v. Denne verneplanen bør være den siste som behandles, noe disse medlemmer mener burde gi grunnlag for en verneplan der alle urørte vassdrag i utgangspunktet er med, med mindre de eksplisitt unntas for andre formål.

Motorferdsel

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ser seg fornøyd med at åtte kommuner er valgt ut for å delta i en prøveordning angående snøscooterkjøring, der plan- og bygningsloven skal nyttes som styringsredskap. Flertallet ser fram til å få svar på om planstyrt praksis kan gi bedre forutsigbarhet, mindre administrasjon, bedre service og mindre ulovlig ferdsel uten at den totale ferdselen øker, men heller reduseres i naturområder som av hensyn til biologisk mangfold og friluftsliv bør skånes mot motorisert ferdsel utover det helt nødvendige. Flertallet ønsker en midlertidig rapport midtveis i forsøksperioden.

Da komiteen behandlet Dokument nr. 8:29 (1998-1999) og Innst. O. nr. 56 (1999-2000), var det stor enighet om at dagens regelverk ikke er i samsvar med utviklingen i forhold til snøscooterkjøring. Komiteen forventer at nødvendige endringer i nasjonal forskrift om vinterkjøring er på plass før neste vinterseong, og at Stortinget blir orientert om dette. Komiteen ønsker fortsatt en restriktiv holdning til barmarkskjøring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener formålet med lov om motorferdsel i utmark ikke må svekkes. Hensynet til naturmiljø, herunder det biologiske mangfoldet, og trivsel må opprettholdes. Miljøverdier som ren luft, rent vann, stillhet og ro må fortsatt være viktige verdier å ivareta. Lovens hovedprinsipp i § 3 om forbud mot motorferdsel må opprettholdes som et generelt utgangspunkt.

Flertallet påpeker at kommuner som ønsker å opprettholde en restriktiv praksis for snøscooterkjøring, må kunne fortsette med det. Kommuner som ønsker å opprette egne løyper, skal kunne gjøre dette på spesielle forutsetninger og etter nærmere prosedyre og planlegging. Flertallet forutsetter at disse løypene legges til områder der miljøbelastningene blir minimale.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine merknader i Innst. O. nr. 112 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 56 (2000-2001).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at fri ferdsel i utmark er gammel sedvane i Norge, men at en slik ferdselsrett ikke gjelder for

motorferdsel. Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 1977 ga en større grad av kommunal bestemmelse over kjøring i utmark.

Disse medlemmer viser til at et økende antall snøscootere økte presset på kommunene som regulerende myndighet, og overkommunale myndigheter mente kommunene gikk ut over lovverket ved å tillate utstrakt rekreasjonskjøring. Resultatet ble en innstramning ved at det ble innført en felles nasjonal forskrift av 1988 som avløste de kommunale forskriftene for motorkjøretøyer.

Etter disse medlemmers syn bør kommunenes selvstyre styrkes også på dette området. Det kan gjøres med lovendring, slik at kommunene selv vurderer behovet og mulighetene til ferdse i utmark og på vassdrag. Det er etter disse medlemmers syn nærmiljøet som lettest ser eventuelle økte behov for motorferdsel, eller problemer med støy og andre miljøbelastninger på naturen i de aktuelle områdene.

Disse medlemmer viser for øvrig til det fremsette Dokument nr. 8:29 (1998-1999) og partiets merknader og forslag i Innst. O. nr. 56 (1999-2000).

FRILUFTSLIV

Regjeringen har som strategisk mål for friluftslivsarbeidet at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for friluftslivsarbeidet:

- Friluftsliv basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
- Barn og unge skal gis mulighet til å utvikle ferdigheter i friluftsliv.
- Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdse, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.
- Ved boliger, skoler og barnehager skal det være god adgang til trygg ferdse, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grønnstruktur med gode forbindelser til omkringliggende naturområder.

Komiteens merknader

Komiteen viser til den framlagte St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv - Ein veg til høgare livskvalitet.

Komiteen viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 24 (2000-2001) har trukket opp noen mål og virkemidler for friluftslivspolitikken i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener disse målene og virkemidlene danner et godt grunnlag for det videre arbeidet med å

legge til rette for at alle skal ha muligheten til å nyttiggjøre seg ulike former for friluftsliv. Den utgjør også et godt grunnlag for det videre arbeidet med St.meld. nr. 39 (2000-2001) om friluftsliv.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener naturopplevelser må være tilgjengelige for allmennheten. Derfor er det viktig at det settes av mer ressurser slik at friluftsområder kan sikres for allmennheten. Dette flertallet mener at arealer som blir frigjort på grunn av omleggingen av det norske forsvaret bør legges ut til friområder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, er bekymret for utviklingen i strandsonen, der en ser en omfattende bruk av dispensasjoner og begrensning av allmennhetens adgang til områder i strandsonen. Denne utviklingen må kartlegges. Den krever innstramninger, og nye virkemidler for å bøte på situasjonen må vurderes. Det vises for øvrig til fremtidig behandling av St.meld. nr. 39 (2000-2001) om friluftsliv.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at mulighet for naturopplevelser er viktig for folks naturforståelse og miljøengasjement. Disse medlemmer mener at den private eiendomsrett er den som best sikrer en forsvarlig forvaltning av naturområder. Private grunneiere har personlig interesse av å forvalte sin eiendom i et langsiktig perspektiv slik at verdiene holdes i hevd gjennom hele livsløpet og kan overlates til neste generasjon i minst like god stand som i dag. Disse medlemmer er samtidig opptatt av å bevare allemannsretten til fri ferdse i utmark og sikre adgangen til naturområdene.

Disse medlemmer vil vise til at en rekke kommuner langs kysten har funnet frem til gode løsninger for å sikre allemannsretten. Derfor er det etter disse medlemmers syn viktig å sikre at det er tilstrekkelig med strandsone tilgjengelig for allmennheten uten at den private eiendomsrett svekkes.

Disse medlemmer vil komme tilbake til enkelthetene i den fremlagte meldingen når den skal behandles i Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser videre til at staten har sikret store områder langs kysten og langs vassdrag til friluftsliv, blant annet gjennom byggeforbudet i strandsonen. For å øke tilgangen på friluftsområder må staten både kjøpe eiendommer og legge ut egnede statseide områder til friluftsliv. Kystområder som tidligere var disponert til forsvarsformål er spesielt aktuelle. Høyre ønsker ikke ytterligere innstramning i kommunenes muligheter til å gi dispensasjon fra byggeforbudet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener at fritidsfiske er en positiv fritidssyssel, og da er det etter flertallets syn feil av staten å avgiftsbelegge innlandsfiske, noe som både er hemmende på friluftaktivitetene og oppfattes byråkratisk. I tillegg til en statlig avgift kommer det ofte en ekstra avgift for å fiske i spesielle ferskvann, enten disse eies av staten eller av private. Flertallet viser til at barn under 16 år slipper å betale avgift.

Flertallet er svært positive til de signalene som Direktoratet for naturforvaltning kom med om å fjerne fiskeravgiften.

Komiteen er kjent med at Regjeringen i St.meld. nr. 39 (2000-2001) foreslår å fjerne fiskeravgiften for innlandsfiske.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen avvikle den statlige fiskeravgiften for innlandsfiske."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er kjent med at konsekvenser ved bortfall av fiskeravgift til staten er på om lag 11 mill. kroner og ber Regjeringen ta hensyn til dette under den ordinære budsjettbehandlingen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre er oppmerksom på at dette betyr et innteksttap på om lag 11 mill. kroner for staten, og at dette er penger som stort sett blir brukt til å kultivere fiskevann og fremme forskning på ferskvannsfiske. Dette må dekkes opp uten at inndekningen skal gå ut over brukergrupper og/eller frivillige organisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at dette må dekkes opp ved omprioriteringer innenfor departementets budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre støtter for øvrig strategisk mål og nasjonalt resultatmål når det gjelder friluftslivet, og peker på betydningen av å ha sterke organisasjoner som kan informere om og motivere til kunnskap om og forståelse for naturen. Disse medlemmer ønsker at friluftorganisasjoner får bedre økonomiske rammer som gjør dem i stand til å gjøre denne viktige jobben, og ønsker at Regjeringen kommer tilbake til dette i forbindelse med budsjettet for 2002.

KULTURMINNER OG KULTURMILJØER

Regjeringen har som strategisk mål for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer at mangfoldet av kultur-

minner og kulturmiljø skal forvaltes og ivaretas som bruksressurser, og som grunnlag for opplevelse og videreutvikling av fysiske omgivelser. Kulturminner av nasjonal verdi skal bevares som kunnskapskilder og som grunnlag for opplevelser for dagens og framtidens mennesker.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer:

- Det årlige tapet av kulturminner og kulturmiljøer som følge av fjerning, ødeleggelse eller forfall, skal minimeres, og skal innen år 2008 ikke overstige 0,5 pst. årlig.
- Det representative utvalget av kulturminner og kulturmiljøer skal bevares i en tilstand som tilsvarende 1998-nivå, og fredete bygninger og anlegg skal ha ordinært vedlikeholdsnivå innen år 2010.
- Den geografiske, sosiale, etniske og tidsmessige bredde i varig vernede kulturminner og kulturmiljøer skal bedres, slik at svakt representerte og manglende hovedgrupper er representert med flere objekter innen år 2004 i forhold til 1998-nivå.

Komiteens merknader

Komiteen ser positivt på at det vurderes å legge et større ansvar for kulturminner over fra sentralt og regionalt nivå til kommunene. Komiteen er imidlertid opptatt av at dette ikke må føre til et svekket vern av kulturminner, men at et lokalt ansvar i større grad vil bidra til et bedre samarbeid mellom private og offentlige interesser.

Komiteen mener at skatte- og avgiftssystemet må stimulere til privat verneinnsats for å sikre bredden og mangfoldet i bygningsarven.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg svaret fra miljøvernministeren, datert 25. april 2001, angående nominasjon til UNESCOs verdensarvliste. Flertallet mener svaret bærer bud om store muligheter for at nordnorsk skjærgård, som omfatter deler av Vega kommune, er aktuell som nominasjonsområde til UNESCOs verdensarvliste, og ber Miljøverndepartementet arbeide aktivt for at dette skal bli en realitet.

Flertallet viser til at man i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) ba om at Regjeringen i løpet av 2000 skulle legge fram et forslag til et kulturminnefond. Flertallet mener fortsatt at dette er en viktig sak for å kunne ha økonomiske muligheter, spesielt for private interesser, til å ta vare på våre kulturminner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at et bredt flertall på Stortinget i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) ba Regjeringen i løpet av 2000 å legge fram forslag til et kulturminnefond. Disse medlemmer reagerer på Regjeringens manglende vilje til å følge opp Stortingets vedtak.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å følge opp Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) om å etablere et kulturminnefond i forbindelse med statsbudsjettet for 2002."

Komiteen viser til at det gjøres en særlig innsats for å bevare de mobile og flytende kulturminner gjennom frivillig dugnadsarbeid i organisasjoner og lag. Det er viktig å understøtte dette arbeidet. Norge som sjøfartsnasjon har hatt stor betydning, og en må verne et bredt og representativt utvalg av våre verneverdige fartøyer fra ulike tidsperioder og med ulike bruksfunksjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjonen og innbyggerne identitet og fellesskapsfølelse. Hoveddelen av vår felles kulturarv forvaltes av private eiere. Deres positive innsats er av største betydning for fremtidig vern. Når staten freder privat eiendom gjennom lov om kulturminner, skal staten bære de merkostnader fredningen innebærer, enten direkte eller ved tilbud om utløsning og erstatning til eier. Utgifter til granskning av automatisk fredete kulturminner skal bæres av staten.

Eier skal ikke betale skatter og avgifter for restaurering og vedlikehold av fredete og verneverdige objekter.

OVERGJØDSLING OG OLJEFORURENSNING

Regjeringen har som strategisk mål for redusert overgjødning og oljeforurensning at det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsforkomster og i marine områder som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for redusert overgjødning og oljeforurensning:

- Utslippene av næringsstoffene fosfor og nitrogen til eutrofipåvirkede deler av Nordsjøen skal være redusert med omtrent 50 pst. innen 2005, regnet fra 1985. (Målet er til vurdering i sammenheng med de internasjonale forpliktelsene på dette området)
- Operasjonelle utslipp av olje skal ikke medføre uakseptabel helse- eller miljøskade. Risikoen for miljøskade og andre ulemper som følge av akutt forurensning skal ligge på et akseptabelt nivå. (Det arbeides med kriterier/tidsramme for dette målet.)

Komiteens merknader

Komiteen viser til at Regjeringen har som strategisk mål for redusert overgjødning og oljeforurensning

at det skal sikres en vannkvalitet som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer. Rene og produktive havområder er en forutsetning for en satsing på havets ressurser.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre minner om at utslippene av nitrogen i hele det eutrofipåvirkede området i 1998 var redusert med 27 pst. siden 1985, og at målet er at de skal reduseres med 50 pst. innen 2005, regnet fra 1985. Vi er med andre ord langt unna å nå dette målet. Disse medlemmer peker videre på at de marine områdene langs norskekysten fra svenskegrensen til Lindesnes (Skagerrak-området) betegnes som eutrofipåvirket, og at den algeoppblomstringen man har sett langs kysten må ses i sammenheng med dette. Disse medlemmer anser det som problematisk at stortingsmeldingen er uklar på hvordan denne situasjonen vedrørende utslipp av nitrogen kan bedres. Disse medlemmer noterer seg at Regjeringen vil gi havmiljøpolitikken en bred omtale i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, og regner med at denne adresserer problemet med nitrogen og eutrofiering.

Disse medlemmer ønsker videre at Regjeringen tar opp dette spørsmålet i forbindelse med Nordsjøkonferansen som Norge er vert for i 2002.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer dessuten følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak til hvordan den nasjonale målsetningen om 50 pst. reduksjon av utslipp av nitrogen, innen 2005, regnet fra 1985, kan nås, senest i budsjettet for 2003 eller i neste melding om rikets miljøtilstand."

Oljevernberedskap

Komiteen viser til alle grunnstøtingene og forlisene som har funnet sted langs norskekysten. Komiteen mener erfaringene etter disse forlisene tilsier en gjennomgang av dagens beredskap, og viser til myndighetenes arbeid med en miljørisiko- og beredskapsanalyse der statens egen beredskap analyseres. Komiteen viser videre til at Regjeringen vil legge fram en handlingsplan for oljevernberedskap i august 2001, der også dagens oppgavefordeling innenfor oljevernberedskapen blir vurdert.

Komiteen ber om at dette blir fulgt opp i statsbudsjettet for 2002.

Komiteen viser til at det i forbindelse med havariet av bulkskipet "John R" tok svært lang tid før tømningen av bunkersolje ble igangsatt. Årsaken til dette er at kraftenheten til nøddosseutstyret av bunkerstanker er plassert i Bodø, og i dette tilfellet måtte det fraktes med bil til Tromsø, for ny omlasting, noe som medførte

at det tok nærmere en uke før tømning ble igangsatt. Komiteen mener at forliset av bulkskipet "John R" viser at dagens oljevernberedskap ikke er god og rask nok. Komiteen viser til at det fra Nordvest-Russland skal skipes ut 7,5 mill. tonn råolje. Transporten av råoljen skal skje med tankskip som vil seile nær kysten av Nord-Norge. Komiteen vil også vise til den tankbåtaktiviteten som også foregår andre plasser i landet, f.eks. Vestlandet, og er av den formening at oljevernberedskapen bør styrkes - om nødvendig med mer utstyr og flere deponier.

Komiteen foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak for å forbedre oljevernet i nordområdene."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener det er grunn til å anta at dagens oljevernberedskap i nordområdene ikke er god nok, og ber derfor Regjeringen iverksette tiltak for å forbedre oljevernet i disse områdene.

Flertallet viser til at stor trafikk langs norskekysten, og olje- og gassutvinning, utgjør et potensial både for store og små oljeutslipp. Det er viktig at oljeberedskapen både inkluderer forebyggende tiltak og en struktur som gir rask og effektiv opprydding hvis uhellet er ute. Flertallet viser til at Stortinget i 1994 behandlet oljevernberedskapen, og kan ikke se at den da lovede forsterking av beredskapen er gjennomført. Flertallet vil vise til at det er særlig viktig med tett overvåking i områder hvor transport av store oljemengder foregår.

Flertallet viser til at tidligere miljøvernminister Guro Fjellanger i januar 2000 lovet å komme tilbake til Stortinget med en status på oljevernberedskapen og eventuelle forbedringer når SFTs miljørisiko og beredskapsanalyse var avsluttet høsten 2000. Flertallet konstaterer at arbeidet har blitt forsinket, men forutsetter at dagens miljøvernminister følger opp dette med en bred gjennomgang av oljevernberedskapen og at ikke deler av strukturen bygges ned eller endres før Stortinget er bredt orientert og har gitt sitt syn på den fremtidige organiseringen av oljevernberedskapen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til første komitémerknad under innledning til dette avsnittet. Disse medlemmer viser til at Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett (2000-2001) foreslår en styrking av den statlige oljevernberedskapen på kap. 1443 med 2 mill. kroner, med spesielt vektlegging på Nord-Norge, jf. St.prp. nr. 84 (2000-2001).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener det er viktig at den økte satsingen på sikkerhet og miljø langs kysten ikke belaster SFTs eksisterende budsjetter. Begrunnet i "forurenses betaler"-prinsippet, mener disse med-

lemmer at dette prinsippet også bør gjelde for skipsfarten. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader i Innst. S. nr. 201 (2000-2001).

Opprydningsaksjoner etter skipsforlis

Komiteen viser til Innst. S. nr. 201 (2000-2001), (jf. St.prp. nr. 47 (2000-2001) (opprydningssaksjonene etter forlisene av "Green Ålesund" og "John R")). Her siteres det fra Justisdepartementets lovavdelings betenkning vedrørende ansvarsforholdene ved forlis:

"...plikten til å handle etter forurensningsloven i utgangspunktet går foran begrensingsreglene i sjøloven. Dersom den ansvarlige likevel ikke gjennomfører nødvendige tiltak, kan forurensningsmyndigheten sørge for iverksetting av tiltakene, herunder fjerning av forurensende last og vrak, slik som i dette tilfellet."

Det står videre i Innst. S. nr. 201 (2000-2001):

"Flertallet vil understreke miljøvernmyndighetenes ansvar for å handle raskt i slike tilfeller - og at forsinkelser ikke oppstår. På dette grunnlag mener flertallet det ikke skal oppstå situasjoner der det er uklart om ansvarsforhold ved skipshavari."

Komiteen ber Regjeringen ha et høyt fokus på disse problemstillingene og søke å finne juridiske løsninger og praktiske ordninger som bedre og hurtigere kan føre til opprydding etter skipsforlis.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser bl.a. til spørsmål i spørretimen 25. april 2001 fra representanten Kenneth Svendsen, vedrørende oljelekkasjene på Narvik havn fra "Erich Giese" og til skriftlig spørsmål nr. 7, 1998, samt skriftlig spørsmål nr. 355, 2000, fra representanten Øyvind Korsberg vedrørende skipene "Boiki" og "Murmansk".

Disse spørsmålene tar for seg fare for oljeforurensing fra havarete skip og visuell forsøpling av skipsvrak. Svarene fra de ulike miljøvernministrene viser at det stadig utredes hva som eventuelt skal gjøres, men at det er svært liten vilje fra statlig hold til å gjøre noe med disse problemene. Disse medlemmer er imidlertid kjent med at man i disse dager er i gang med fjerning av "Boiki" som forliste i 1988. Dette viser at det i mange tilfeller tar altfor lang tid fra et fartøy forliser til det blir fjernet.

Disse medlemmer viser til at det er mange skipsvrak langs kysten, og at det bare i de tre nordligste fylkene er registrert over 500 vrak. Derfor ber disse medlemmer Regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2002, fremme forslag for å begrense (fjerne) oljeutslipp fra skipsvrak og fjerning av skipsvrak som er til visuell sjenanse.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser for øvrig til Sosialistisk Venstrepartis forslag i Innst. S. nr. 201 (2000-2001), om at prinsippet om at "forurenses betaler", skal gjøres gjeldende innenfor norsk territorialfarvann.

Når det gjelder opprydningen av gamle skipsvrak, viser dette medlem til at partiet ved hver budsjettbehandling har forsøkt å få styrket denne posten, uten å vinne tilslutning fra andre partier.

En bedre politikk for et rent havmiljø

Komiteen viser til det enorme potensialet for matproduksjon og næringsutvikling gjennom både oppdrett og tradisjonelle fiskerier som ligger i våre havområder dersom disse sikres en forsvarlig forvaltning fremover. Spesielt viktig blir det å sikre disse områdene mot forurensning som kan true grunnlaget for produksjon av ren mat, og kan svekke markedets tillit til produktene.

Komiteen mener det er behov for en bedre politikk for å beskytte våre viktige havmiljøer mot forurensning, utslipp, overgjødning m.v. Komiteen viser til at Regjeringen vil foreta en gjennomgang av dagens politikk for å styrke og skape en helhetlig miljøpolitikk for hav og kystområdene, og at dette tema får en brei omtale i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Komiteen vil be Regjeringen vie spesiell oppmerksomhet til havområder og bruken av disse, der eventuelt olje- og gassaktiviteter kan komme i konflikt med fiskeri- og miljøinteresser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser i denne sammenheng til Innst. S. nr. 89 (2000-2001) hvor det heter:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at det i den bebudede nye stortingsmeldingen om olje- og gassvirksomheten er viktig å få en avklaring og interesseavveining for områder hvor petroleumsaktivitet kan kollidere med store miljøinteresser. Dette gjelder eksempelvis Skagerrak og Barentshavet."

Komiteen ber derfor Regjeringen se spesielt på de nordligste havområder med tanke på å unngå store konflikter, og medvirke til forutsigbarhet både for fiskerinæringen og petroleumsvirksomheten.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ønsker dessuten å innføre vernesoner, eller såkalte petroleumsfrie fiskerisoner. Petroleumsvirksomheten slipper ut betydelige mengder kjemiske stoffer til havet, som har og kan ha uheldige virkninger for både fisk, vann og bunnfauna. Petroleumsfrie soner har som mål at hensynet til miljø- og fiskeressursene skal ha en førende betydning for utformingen av vår olje- og gasspolitikk. Disse medlemmer vil påpeke at fiskeressursene er "fornybare" mens petroleumsvirksomheten baserer sin drift på ikke-fornybare ressurser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere verneområder til havs i områder der petroleumsvirksomheten kan tenkes å komme i konflikt med fiskeri- og miljøinteressene, og fremme forslag om slike i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand."

HELSE- OG MILJØFARLIGE KJEMIKALIER

Regjeringen har som strategisk mål for redusert påvirkning av helse- og miljøfarlige kjemikalier at utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier skal ikke føre til helseskader eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Konsentrasjonene av de farligste kjemikaliene i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivået for naturlig forekommende stoffer, og tilnærmet null for menneskeskapt forbindelse.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for redusert påvirkning av helse- og miljøfarlige kjemikalier:

- Utslipp av enkelte miljøgifter skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2000, 2005 og 2010.
- Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres for å stanse utslippene innen 2020.
- Risiko for at utslipp og bruk av kjemikalier forårsaker skade på helse og miljø skal reduseres vesentlig.
- Forurensning av grunn, vann og sedimenter forårsaket av tidligere tiders virksomhet, feildisponering av avfall o.l., skal ikke medføre fare for alvorlige forurensningsproblemer.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at Regjeringen har som strategisk mål at utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier ikke skal føre til helseskader eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Komiteen støtter dette målet.

Komiteen viser til at flere farlige kjemikalier brytes svært langsomt ned i naturen, de hopper seg opp i næringskjedene og er en alvorlig trussel mot det biologiske mangfold, matforsyningen og helsen for kommende generasjoner.

Komiteen viser til at noen av de farligste miljøgiftene er PCB og dioksiner, og komiteen mener det er svært viktig å ta hånd om og redusere/forby bruken av disse miljøgiftene.

Komiteen legger prinsippet om at forurenser skal betale til grunn. I mange tilfeller er imidlertid ansvarsforholdene for gamle synder uklare. Dette fraskriver imidlertid ikke næringslivet for ansvar.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener det derfor bør utredes hvor-

dan næringslivet direkte og indirekte kan bidra til å bygge opp et opprydningsfond "for gamle miljøsynder". Et slikt fond bør etableres i et samarbeid mellom myndighetene og næringslivet for å fjerne miljøgiftene fra naturen eller begrense skadevirkningene.

Flertallet vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å utrede ulike modeller og legge frem forslag om etablering av et opprydningsfond i samarbeid mellom myndighetene og næringslivet. Fondet skal benyttes til å rydde opp i gamle miljøsynder/fjerne miljøgifter fra naturen."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti mener at arbeidet med å rydde opp i gamle miljøsynder har vært nedprioritert gjennom mange år. Disse medlemmer viser til at partiene har foreslått å sette av økte midler til bl.a. PCB-opprydding, men at slike forslag har blitt nedstemt i Stortinget. Omfanget av miljøgifter på avveie er stort. Beregninger viser at kostnadene knyttet til det å fjerne miljøgifter fra naturen eller begrense skadene er store.

Opprydding av miljøgiften PCB

Komiteen viser til at Regjeringen har varslet at den vil legge fram en plan for et systematisk arbeid med sikte på å rydde opp og ufarliggjøre de miljøgifter som bl.a. ligger som trusler i våre fjorder.

Komiteen viser til at Regjeringen som en oppstart på dette arbeidet vil gjennomføre et pilotprosjekt i Sandefjord med formell oppstart i høst, sannsynligvis medio august. Komiteen viser til at Regjeringen i denne sammenhengen ønsker å få mer kunnskap om en rekke sentrale forhold som berører disse miljøproblemene:

- Faglig kunnskap om effekter av å begynne å grave i sedimenter der bl.a. PCB og andre miljøgifter er lagret, herunder alternative måter å fjerne slike sedimenter på.
- Faglig kunnskap om hvordan slike sedimenter kan lagres/ufarliggjøres på kort og lang sikt.
- Det juridiske grunnlag for at staten sammen med kommunene også kan sikre at næringslivet, dvs. de bedrifter som har bidratt til dette problemet, kan trekkes inn og ansvarliggjøres i forhold til den opprydding som er nødvendig.

Komiteen viser til at staten har støttet dette prosjektet med 11 mill. kroner.

Komiteen vil uttrykke støtte til det opprydningsarbeidet som nå er varslet og satt igang og vil vise til nødvendigheten av at myndighetene utvikler pilotprosjekter som sikrer en faglig god plattform for hvordan dette kompliserte arbeidet skal utvikles over tid. Komiteen mener det er viktig at staten og de involverte kommuner utvikler et godt samarbeid i denne typen

prosjekter slik at forurenseren trekkes med og tar sitt ansvar for å få tilbake rene norske fjorder for kommende generasjoner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at alle opprydningsprosjekter i forbindelse med miljøgifter vil måtte gå over lang tid, dvs. generasjonsprosjekter, der de totale kostnader vil ligge på anslagsvis over 30 mrd. kroner.

Handlingsplan for bekjempelse av miljøgiften PCB

Komiteen viser til Dokument nr. 8:38 (2000-2001) hvor det fremmes forslag om at Regjeringen skal utarbeide en handlingsplan for å bekjempe miljøgiften PCB. Komiteen har merket seg brevet fra statsråd Bjerke til komiteen, datert 30. mars 2001, som er vedlagt innstillingen. I brevet viser statsråden til St.meld. 24 (2000-2001), og varsler en bred presentasjon av arbeidet med oppryddingen i forurensede sedimenter allerede i 2001. Stortinget vil få presentert en strategi for det videre oppryddingsarbeidet av de forurensede sedimenter, og en vurdering av aktuelle virkemidler og tiltak for å følge opp strategien.

Komiteen er bekymret for den store utbredelse som PCB-giften har, både i Norge og globalt. Komiteen viser til "Stockholmkonvensjonen mot miljøgifter" som innebærer å begrense eller forby de 12 farligste organiske miljøgiftene som er minst nedbrytbare, herunder PCB. Behovet for en internasjonal avtale på dette området er påkrevet, og det er derfor viktig at hvert enkelt land igangsetter nødvendige tiltak for å oppfylle konvensjonens intensjon og mål. I denne sammenheng må selvsagt også Norge ta sin del av ansvaret.

Komiteen støtter derfor forslaget i Dokument nr. 8:38 (2000-2001).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, er imidlertid bekymret over det lave ambisjonsnivået det ser ut til at Arbeiderpartiregjeringen vil legge seg på. Det vises i den forbindelse til at det kun er varslet ett pilotprosjekt. Flertallet mener det er nødvendig å heve ambisjonsnivået. For å høste erfaring vil det være viktig å iverksette flere prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre viser til at det er tatt flere lokale initiativ for å starte oppryddingsarbeidet, bl.a. fra Byrådet i Oslo for å begrense faren knyttet til miljøgiftene i Oslo Havn.

PCB fra vinduer mv.

Gjennom høringsrunden til St.meld. nr. 24 (2000-2001) er komiteen blitt kjent med at minst 200 tonn PCB finnes i isolerglassruter produsert mellom 1965 og 1975. Det antas at hovedvekten av PCB-ruter skiftes ut i år og de neste to årene. Komiteen er kjent med at utskiftingen av PCB-ruter er et akutt forurens-

ningsproblem, og komiteen ber Regjeringen om hurtig å arbeide fram en praktisk og kostnadseffektiv løsning for innsamling og destruksjon av disse rutene, eksempelvis regionale mottak som på en kontrollert måte kan separere glass og karm.

Komiteen ber Regjeringen videre se på miljøriktige løsninger og gjenvinnings- og sluttbehandling av glass og karm.

Komiteen er informert om at innlevering av PCB-ruter i dag i praksis er fraværende på grunn av høye leveringskostnader og ulike leveringsbetingelser. Komiteen ber derfor Regjeringen vurdere muligheten for økonomiske støtteordninger for å få etablert den nødvendige innsamlingsordningen.

Komiteen viser til at eldre isolerruter inneholder PCB. Innen fem år er de fleste av disse rutene skiftet ut. Mindre enn 2 pst. av antatt utskiftingsmengde når frem til innsamlingssystemet for PCB-holdige isolerglass. Det innebærer at om lag 200 tonn ren PCB er på vei mot norske fyllplasser. Miljøgifter på avveie representerer et alvorlig miljøproblem.

Komiteen mener at deponering av PCB-holdige isolerglass er uakseptabelt. Det bør derfor etableres et system hvor staten helt eller delvis dekker kostnadene knyttet til innsamling og sanering. Komiteen vil også peke på forslag fra bygge- og anleggsnæringen om å etablere en avtale med de berørte bransjer som sikrer gratis innlevering av dette avfallet. Komiteen vil be departementet vurdere dette.

På denne bakgrunn vil komiteen fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med budsjettet for år 2002 fremme forslag om et system for innsamling og sanering av PCB-holdige isolerglass som skiftes ut."

Komiteen viser til at det på dette området er behov for strakstiltak for å ta hånd om PCB-holdige isolerglass som allerede er skiftet ut. Komiteen ber Regjeringen bidra med strakstiltak som hindrer ytterligere PCB-forurensning i deponiene.

Kobber, krom og arsen

Komiteen har merket seg at Regjeringen vurderer å innføre forbud mot bruk av kobber, krom og arsen i impregnering av trevirke.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener at dette er den riktige veien å gå, men flertallet mener dette må skje over tid slik at bransjen får tid å tilpasse seg de nye reglene. Flertallet ber Regjeringen arbeide aktivt i forhold til byggebransjen for om mulig å finne midlertidige løsninger som gir miljøgevinster.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti har arbeidet for et forbud mot bruk av impregnerte

materialer med krom og arsen helt siden 1988. Dette var året da Sverige innførte bruksbegrensning mot slike materialer. Det er etter dette medlems mening derfor ikke holdbart å utsette forbudet mot slike materialer med argumentet om at bransjen trenger tid til å tilpasse seg de nye reglene. 13 år burde være nok tid til å tilpasse seg. Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forbud mot bruk av krom, kobber og arsen i impregnering av trevirke, senest i budsjettet for 2002."

AVFALL OG GJENVINNING

Regjeringen har som strategisk mål for avfall og gjenvinning å sørge for at skadene fra avfall på mennesker og naturmiljø blir så små som mulig. Dette skal gjøres ved å løse avfallsproblemene gjennom virkemidler som sikrer en samfunnsøkonomisk god balanse mellom omfanget av avfall som genereres, og som gjenvinnes, forbrennes eller deponeres.

Det er i meldingen satt som mål at utviklingen i generert mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten. Regjeringen vil invitere sentrale aktører fra næringsliv, kommuner, forbrukere og miljøvernorganisasjoner til å delta i et utvalg som skal gi råd om avfallsreduksjon.

Regjeringen vil vurdere om det er grunnlag for en justering av sluttbehandlingsavgiften, samtidig vil det bli utarbeidet en veileder for kommunene om mulighetene for å differensiere avfallsgebyrene etter mengde og/eller type avfall som blir levert fra husholdningene.

Regjeringens nasjonale resultatmål for gjenvinning innebærer at det innen 2010 tas sikte på å øke gjenvinningen fra 53 pst. (1998) til 75 pst. av generert avfallsmengde. Det overordnede strategiske målet på avfallsfeltet innebærer å gjenvinne så mye som det er lønnsomt for samfunnet å gjenvinne. Dette betyr at mål og virkemidler på avfallsfeltet skal baseres på et miljømessig og samfunnsøkonomisk faglig grunnlag, og at det skal tas hensyn til kostnadseffektivitet i virkemiddelbruken. Avfall skal gjenvinnes for å løse de miljøproblemene avfallet forårsaker ved sluttbehandling, samtidig skal det ikke settes i verk gjenvinningstiltak som koster mer for samfunnet enn det samfunnet får igjen.

Økt gjenvinning av de store mengdene bygg- og anleggsavfall skal sikres ved at alle landets kommuner delegeres myndighet til å kreve opplysninger om avfallsmengder og disponeringsform fra tiltakshaver i byggesaker. Det skal gis fortsatt støtte til Økobyggprogrammet. En fortsatt høy grad av gjenvinning av våtorganisk avfall skal sikres gjennom strenge restriksjoner på deponering av slikt avfall.

Regjeringen vil redusere mengden spesialavfall på avveie ved å sørge for at kommunene har et tilstrekkelig tilbud for mottak, og man vil vurdere særskilte til-

tak for enkelte spesialavfallstyper. Regjeringen vil sikre at en tilstrekkelig nasjonal behandlingskapasitet blir opprettholdt gjennom konsesjonspraksis og ved Norsk avfallshandtering AS.

Regjeringen vil gi næringslivet større handlefrihet og ansvar til å velge avfallshåndtering innenfor de gjeldende miljøpolitiske rammebetingelser, og det er viktig med en klargjøring av avfallsdefinisjonene.

Forurensningsloven skiller i dag mellom forbruksavfall og produksjonsavfall, et forslag til lovendring vil innebære nye begreper og en ny grensedragning mellom disse. - Husholdningsavfall vil være alt avfall fra husholdningene, mens næringsavfall er alt avfall som oppstår der det drives virksomhet. Forslaget innebærer at kommunene fortsatt skal ha ansvaret for - og enerett til - å håndtere husholdningsavfallet, men at de fritas for plikten til å samle inn avfall fra næringslivet. Samtidig som kommunenes plikter reduseres, utvides næringslivets ansvar til selv å sørge for håndtering av eget avfall. Kommunene vil fremdeles stå fritt til å kunne tilby næringslivet tjenester og å ta fortjeneste for dette på samme måte som private renovatører. Næringslivet vil på sin side kunne velge renovatør i et marked.

Regjeringen vil i en eventuell senere proposisjon redegjøre nærmere for en ordning hvor kommunene kan kreve direkte dekning av administrative kostnader forbundet med kontroll av virksomheters avfallshåndtering, basert på delegasjon av myndighet etter forurensningsloven § 52a.

Lovendingsforslaget vil kunne ha betydning for kommunenes inntekter og utgifter på avfallsfeltet og derved for beregningen av husholdningenes avfallsgebyrer. Etter gjeldende regelverk er det ikke adgang for kommunene til å ta fortjeneste på den delen av avfallet som de har plikt til å samle inn. Etter en eventuell lovendring vil denne begrensningen kun gjelde for avfall fra husholdningene. Kommunene vil således - på linje med private aktører - kunne ta seg fortjeneste når det gjelder håndtering av avfall fra næringslivet. Disse inntektene skal etter Forurensningsloven § 34 imidlertid ikke subsidiere håndteringen av husholdningsavfallet, men kan for øvrig benyttes fritt til øvrige formål i kommunene. Inntektene fra håndteringen av næringsavfallet skal på den annen side fullt ut dekke kostnadene ved håndteringen av avfallet. Det er altså ikke tillatt å la husholdningene betale for håndteringen av næringsavfall eller omvendt, verken før eller etter lovendringen.

Regjeringen tar sikte på å fremme en proposisjon om endring av forurensningsloven på bakgrunn av Stortingets behandling av denne meldingen, og Regjeringen mener det vil være behov for overgangsordninger, som tilsier ikrafttredelse av endringen om lag to år etter vedtak.

Regjeringen tar videre sikte på at endringer i de frivillige avtalene for gjenvinning av emballasje vil bli foretatt i samråd med bransjen og øvrige parter, herunder kommunene, i løpet av 2001. Regjeringen vil

blant annet nedjustere målsettingene for materialgjenvinning av emballasjeavfall av plast, drikkekartong og kartong og vurdere en eventuell sammenslåing av målsettingene for fiberemballasje. I tillegg vil Regjeringen vurdere å øke målsettingene for energitnyttelse av emballasjeavfall av plast og drikkekartong. Det vil også bli vurdert en presisering av målsettingen om avfallsreduksjon for å nå målet om lavere vekst i avfallsmengdene enn den økonomiske veksten. Regjeringen vil avklare de beregningstekniske problemer knyttet til avtalene, og innføre krav om uavhengig kontroll med rapporterte tall.

Det vises i meldingen til EUs direktiv om deponering av avfall som skal forebygge og begrense miljøbelastninger fra deponering av avfall. Direktivet legger opp til at deponering skal være siste trinn i avfallshierarkiet og at mengden avfall til deponi skal begrenses. Direktivet vil bli gjennomført i norsk rett gjennom en ny forskrift om deponering av avfall.

På grunnlag av endringer i EUs lister over farlig avfall vil Regjeringen endre listene over spesialavfall i den norske spesialavfallsforskriften. Regjeringen finner det derfor ikke lenger hensiktsmessig å videreføre eierskapet i Norsas AS, og Regjeringen har sammen med de andre eierne overdratt virksomheten.

Komiteens merknader

Historisk utvikling

Komiteen vil vise til at det er 10 år siden en stortingsmelding om avfallspolitikken ble lagt fram for Stortinget. Komiteen mener det har skjedd mye positivt på kort tid i avfallspolitikken. Andelen til gjenvinning har økt betydelig, blant annet har gjenvinning i husholdninger økt fra 33 pst. i 1996 til 50 pst. i 1998. Opp til 93 pst. av befolkningen sorterer en eller flere fraksjoner, og har en god forståelse av hvorfor vi kildesorterer avfall. Komiteen har også registrert den positive utvikling av avfall til sluttbehandling. I dag går 50 pst. til sluttbehandling.

Komiteen viser til de ulike virkemidler og innsamlings- og gjenvinnings-ordningene som er godt etablert.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vet at disse ordningene har en bred oppslutning både i kommuner, næringsliv og blant forbrukerne.

Komiteen vil påpeke at avfallspolitikken er avhengig av at disse ordningene fortsatt fungerer tilfredsstillende. Komiteen forutsetter at disse ordningene videreføres, med justeringer og forbedringer dersom dette er nødvendig, og vil bemerke at emballasjeavtalene har vært et positivt virkemiddel i avfallspolitikken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er opptatt av hva som hindrer

bruk av resirkulert materiale, og ber Regjeringen om å få en vurdering av hva som kan gjøres for å øke etterspørselen etter resirkulerte produkter.

Flertallet viser til at avfall har direkte sammenheng med vårt forbruk. På fire år har avfallsmengden fra norske husholdninger økt med over 10 pst. Metan fra deponier står for 7 pst. av våre klimagassutslipp. Flertallet ser på avfall som ressurser på avveier og vil ha en politikk som stimulerer til gjenbruk.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at innen 2010 må ikke mer enn 20 pst. av avfallet deponeres uten at energien blir utnyttet.

Disse medlemmer vil presisere at avfallsbehandlingen må tilstrebe et avfallshierarki der gjenvinning er det primære, forbrenning det sekundære, mens deponering må være det siste alternativ for behandling av avfall. Forbrenningsanlegg skal kun ha en begrenset plass i avfallsbildet.

Disse medlemmer vil be Regjeringen om å endre begrepsbruken for tydeligere å skille forbrenning fra materialgjenvinning. "Energigjenvinning" må derfor erstattes med "energiutnyttelse," og målene for materialgjenvinning i bransjeavtalene økes, mens målene for energiutnyttelse reduseres tilsvarende.

Når nye konsesjonssøknader om forbrenning kommer, skal disse vurderes i et helhetlig avfallspolitisk perspektiv.

Regjeringen bør vurdere hvilke krav man skal stille for etablering av forbrenningsanlegg, og viktige faktorer her bør være brenselsammensetning, dimensjonering, utslipp til luft, jord og vann og andre forurensningskilder i området.

Målsettinger

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at Regjeringen går inn for følgende nasjonale resultatmål:

"Basert på at mengden avfall til sluttbehandling skal reduseres i tråd med hva som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå, tas det sikte på at mengden avfall til sluttbehandling innen 2010 skal være om lag 25 pst. av generert avfallsmengde."

Flertallet støtter dette målet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det er et mål å bevare og bruke ressursene i avfallet, i tillegg til Regjeringens strategiske mål om å sørge for at skadene fra avfall blir så små som mulig på mennesker og naturmiljø. Dette skal gjøres ved å løse avfallsproblemene gjennom virkemidler som sikrer en samfunnsøkonomisk god balanse mellom omfanget av avfall som genereres, og som gjen-

vinnes, forbrennes eller deponeres. Dette flertallet gir sin tilslutning til dette målet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ønsker å peke på at det er store globale utfordringer knyttet til det høye uttaket av naturressurser. Etter disse medlemmers mening er avfallshåndtering etter avfallshierarkiet det mest miljøvennlige. Avfallshierarkiet bør være som følger:

1. Hindre at avfall oppstår
2. Ombruk
3. Materialgjenvinning
4. Energiutnyttelse
5. Forsvarlig behandling av restavfall

Disse medlemmer mener at dette avfallshierarkiet bør være bestemmende for avfallshåndteringen. Det ville også medføre at den totale avfallsmengden generert ville blitt redusert, som også burde vært et overordnet mål.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil arbeide for en rasjonell, miljøvennlig og effektiv håndtering av avfall fra husholdninger og bedrifter. Disse medlemmer mener at avfallet i størst mulig grad bør brennes i moderne forbrenningsanlegg der varmen nyttiggjøres til oppvarming av vann, til fjernvarme eller til elektrisitetsproduksjon. Disse medlemmer er skeptiske til dagens kildesorteringssystem, da det har vist seg at dette systemet både er ulikt organisert i mange kommuner. Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til SSBs forskningsrapport som slår fast at dagens kildesorteringssystem er ulønnsom og på mange områder mindre miljøvennlig i forhold til deponering eller forbrenning. Disse medlemmer vil videre påpeke at det i mange kommuner har vist seg at avfall kildesorteres i husholdningene, men at man ved sluttbehandlingen av avfallet blander alt sammen tilbake. Hensikten er der ved borte, og resultatet er at man har klart å få husholdningene til å betale ekstra avgift.

Disse medlemmer mener i utgangspunktet at det er to grunner til at vi skal holde på med kildesortering. Enten ønsker vi å redusere uttaket av naturressurser, eller så vil vi begrense utslippene fra avfallsanlegg. Disse medlemmer viser til at kildesorteringen er blitt et mål i seg selv. Ta for eksempel papiret: Trær er ikke en overbeskattet ressurs i Norge. Det er faktisk dobbelt så mye skog her til lands som for 70 år siden. Disse medlemmer viser til at hvis vi brenner papiravfallet, får vi energi som kan erstatte importert kullkraft fra Danmark.

Disse medlemmer viser til at i SSBs regnestykke er også den tiden privatpersoner først bruker på å sortere avfallet medregnet, og videre den tid det tar å bringe søppelet til innsamlingsplassene, samt kommu-

nens innsats for å finsortere og transporten til gjenvinningsanlegget, for papirets del gjerne til Sverige eller Østen.

Disse medlemmer viser til at glass som lages av stein, selvsagt ikke er en begrenset ressurs. Glass er ikke en avfallstype som gir giftige utslipp, og deponering kan være et alternativ. Disse medlemmer viser til at det samme gjelder metall. Det er et paradoks at myndighetene tilbyr billig energi til den kraftkrevende industrien som produserer metall, mens de støtter resirkulering for å begrense den samme produksjonen.

Disse medlemmer viser til at gjenvinning av plast er tiltak med minimal effekt. Plast er et oljebasert produkt. Ifølge SSB står plastavfallet for 0,6 promille av oljeuttaket i Norge. Sett i et slikt perspektiv, gir det ikke store effekten å resirkulere plast.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre det første nasjonale delmålet for avfallshåndtering til å lyde som følger:

Utviklingen i generert mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og ikke overstige nivået i 2002."

Utvikling i avfallsmengden og gjenvinning

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at avfallsmengdene øker i alle land i OECD-områdene og at dette bl.a. har sammenheng med den økonomiske veksten og dermed også med velstandsutviklingen.

Flertallet viser til at målet om å frakoble utviklingen i avfallsmengden fra utviklingen i økonomisk vekst er ambisiøs, men er helt nødvendig og mener at det langsiktige målet må være en reell nedgang i avfallsmengdene.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, slutter seg til meldingens vurdering av at materialgjenvinning bør foretrekkes framfor energiutnyttelse dersom samfunnsøkonomiske vurderinger viser at de to alternativene er likestilte.

Forbrenning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener forbrenning med energigjenvinning kan være en gunstig sluttbehandling for deler av avfallet. Men det må være en forutsetning at bare restavfall etter forutgående sortering til materialgjenvinning nyttes.

Flertallet mener også at samtlige forbrenningsanlegg må tilfredsstille de nasjonale og internasjonale krav til utslipp og medføre en levert energigjenvinning på minimum 80 pst. etter 3 års drift.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil også påpeke at dersom industrien nytter utsortert restavfall som energibærer, må denne forbrenning skje under de samme krav til utslipp og sluttbehandlingsavgift som for andre avfallsbaserte energigjenvinningsanlegg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at en for omfattende avfallsforbrenning vil kunne være til hinder for å nå hovedmålet om avfallsreduksjon og for materialgjenvinning.

Flertallet mener derfor at departementet bør etablere klare rammebetingelser, som forebygger mot mulig overetablering av forbrenningsanlegg.

Flertallet mener det er behov for nasjonal styring og planlegging knyttet til etablering og bruk av forbrenningsanlegg.

Flertallet har videre merket seg Regjeringens mål om en fortsatt høy grad av gjenvinning av våtorganisk avfall. Flertallet støtter dette målet, men mener det bør konkretiseres og i prinsippet være 100 pst. slik at intet våtorganisk avfall forbrennes. Bakgrunnen er at energimengden for det første er liten, og at store mengder fosfor brukes i kunstgjødsel. Dette er næringsstoffer som bør tilbakeføres til naturen. Matjorda begynner allerede å bli utarmet og innholdet av organisk materiale og næringsstoffer i matjorda er synkende.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener forbrenning med energigjenvinning er en gunstig løsning for deler av avfallet, spesielt når energien erstatter fossilt brensel og elektrisitet. Det er i første rekke avfall som i dag går på deponi som bør utnyttes til energiformål. Disse medlemmer forutsetter at det fremlegges miljøregnskap i forbindelse med energigjenvinningsprosjekter.

Disse medlemmer mener at samtlige forbrenningsanlegg må tilfredsstille de nasjonale og internasjonale krav til utslipp og at Regjeringen legger opp til mål om levert energigjenvinning som medfører at minimum 80 pst. på landsbasis av produsert energi fra anleggene anvendes.

Disse medlemmer vil påpeke at industriens bruk av avfall som energibærer til erstatning for bruk av fossile brenslere, er god miljø- og ressurspolitikk. Slike løsninger reduserer utslipp av klimagasser, forutsatt at forbrenningen skjer under strenge krav til utslipp.

Komiteens medlemmer fra Høyre registrerer at en for omfattende avfallsforbrenning kan være til

hinder for materialgjenvinning i enkelte geografiske områder. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen vil nedsette et utvalg som skal gi råd om avfallsreduksjon.

Disse medlemmer mener det er behov for en nasjonal plan for å nå hovedmålet om avfallsreduksjon og gjenvinning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at EU nå arbeider med et kompostdirektiv, og at det ser det ut til å bli et krav om innsamling og kompostering av våtorganisk avfall fra tettsteder med over 10 000 innbyggere innen 3 år, og for tettsteder med over 2 000 innbyggere innen 5 år. Disse medlemmer mener disse målene også bør gjøres gjeldende i Norge.

Spesialavfall

Når det gjelder spesialavfall, sier komiteen seg tilfreds med at vi nå har god nasjonal behandlingskapasitet for å behandle praktisk talt alt spesialavfall som ikke kan gjenvinnes. NOAH AS i Brevik har en mottakskapasitet på 30 700 tonn spesialavfall pr. år, mens avfallstilstrømmingen i dag ligger på ca. 20 000 tonn spesialavfall.

Norge har et potensial på spesialavfall som er noe større enn det NOAH AS har som målsetting, og da ser komiteen bort fra spesialavfall på avveie.

Komiteen er kjent med at Norge eksporterer betydelige mengder spesialavfall til utlandet, og at dette kan være en av årsakene til at NOAH AS ikke mottar nok spesialavfall til å utnytte full kapasitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener dette kan også være en av årsakene til at NOAH sliter med store økonomiske problemer i dag. Flertallet vil minne om målsettingen om at alle skal ta ansvar for eget avfall, og mener derfor at avfall produsert i Norge, skal tas hånd om i Norge. Flertallet vil derfor be Regjeringen om å gå gjennom regelverket for eksport av spesialavfall, og i framtiden være svært restriktiv med å gi eksporttillatelse for spesialavfall dersom vi i Norge kan håndtere samme type avfall. Flertallet forutsetter at NOAH AS forholder seg til det reelle skandinaviske prisnivå til enhver tid.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at det snarest må etableres et forbedret opplegg for overvåking av anleggene, av fjorden og av lufta, etter oppstarten av NOAH/Norcem's nasjonale spesialavfallsbehandling.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet ber Regjeringen arbeide for at statens eierinteresser i NOAH reduseres vesentlig. Disse medlemmer forutsetter at NOAH etter et slikt salg får rammevilkår som gjør selskapet økonomisk konkurransedyktig.

Endring av forurensningsloven

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er av den formening at kommunene må ha kontrollansvar og beredskapsordninger.

Flertallet mener at Miljøverndepartementet, i samarbeid med aktuelle fagmiljøer, i størst mulig grad må konkretisere på hvilket grunnlag kommunenes utgifter til kontroller og beredskap skal beregnes, når nytt lov- og regelverk trer i kraft.

Flertallet mener næringslivet må bidra økonomisk til dette kontroll- og beredskapsansvaret, for å unngå at disse utgiftene pålegges husholdningene.

Flertallet vil også peke på at det er viktig å få en klart mulig grensedragning mellom de forskjellige avfallstyper i bygninger hvor det er både husholdninger og næringsvirksomhet. Flertallet mener det er viktig at myndighetene følger opp gjennom kontroller og undersøkelser at husholdningenes renovasjonsutgifter (gebyrer) ikke øker utover det som kan karakteriseres som normal prisstigning i forbindelse med gjennomføringen av de foreslåtte endringene i forurensningslovens avfallsdefinisjoner.

Flertallet har registrert at det fra enkelte høringsinstanser er uttrykt engstelse for at de foreslåtte endringene i loven kan medføre økt forsøpling med derpå negative konsekvenser for det ytre miljøet. Flertallet mener kommunene må få en reell mulighet til å kontrollere at alle næringsdrivende håndterer sitt avfall på en forsvarlig måte.

Flertallet mener dette kan gjøres gjennom en internkontroll/forskrift som forplikter avfallsprodusenter og virksomheter som samler inn, transporterer og behandler avfall, til å dokumentere at gjeldende regelverk følges.

Flertallet støtter at det gjennomføres overgangsordninger på to år i forbindelse med innføring av det nye systemet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, støtter hovedlinjene i Regjeringens forslag til ny ordning for håndtering av avfall.

Dette flertallet retter spesielt søkelyset mot våtorganisk avfall (blant annet matavfall) fra næringslivet, og at dette må følges særskilt opp med tilsyn.

Dette flertallet vil på denne bakgrunn be Regjeringen om å vurdere å gi kommunene anledning til å bestemme tvungen renovasjon og behandling for våtorganisk avfall etter lokale forhold, og etter de kommunale renovasjonsforskrifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Dokument nr. 8:81 (2000-2001), jf. Innst. O. nr. 81 (2000-2001) Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra representantene Per Sandberg og Øyvind Vaksdal om lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven). (Interkommunale selskaper som opptrer i konkurranse med kommersielle aktører skal anses å ha erverv som formål).

Disse medlemmer viser til at forslaget ble behandlet og nedstemt i Odelstinget 28. mai 2001.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å sikre at regelverket utformes på en slik måte at ikke kommunene mister det avfallet det er penger i til private aktører, for så å sitte igjen med avfall som vil øke husholdningenes renovasjonsgebyrer. Ikke minst er det lett å se at mindre kommuner i distriktene fort kan få mange fordyrende faktorer dersom de fratras råstoff. Dette medlem mener det som hovedregel skal være kommunene, alene eller interkommunalt, som har ansvaret for det aller meste av anfallshåndteringen. Regjeringens forslag om fjerning av kommunens forvaltningsansvar for 30 pst. av forbruksavfallet, må derfor revurderes.

Differensiering av sluttbehandling

Komiteen vil henstille til Regjeringen om at de arbeider videre med å finne en mer rettferdig fordeling av sluttbehandlingsavgiften i forhold til de miljøskader den enkelte sluttbehandling gir.

Komiteen mener at differensieringen bør skille mellom deponier som medfører skadelige utslipp til dårlige resipienter og deponier med utslipp til gode resipienter.

Videre mener komiteen at man kan skille mellom deponier med og uten gassuttak, mellom deponier med og uten energiproduksjon av deponigassuttak, og til slutt kan man ha en differensiering mellom forbrenningsanlegg med lite og mye levert gjenvunnet energi.

Komiteen er opptatt av at alle ledd i avfallspolitikken bidrar positivt til en utvikling som medfører en samfunnsøkonomisk god avfallspolitikk. Et bidrag til dette kan være forskning.

Komiteen vil derfor rette oppmerksomheten mot returselskapene. Disse er etter hvert i besittelse av atskillig kapital, blant annet betalt inn av forbrukerne ved kjøp av varer. Komiteen vil be departementet se på muligheten, i avtalene med materialselskapene, for å legge inn krav om at en del av midlene nyttes til FoU-tiltak innenfor avfallsområdet, i samarbeid med fellesorganisasjonen for materialselskapene med flere.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener Regjeringen må bidra til å finne løsninger som gjør at organisasjoner som driver innsamling på ideelt grunnlag, som Fre-

tex, ikke må begrense sin virksomhet på grunn av sluttbehandlingsavgiften.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil som eksempel vise til at om norske myndigheter garanterte for et årlig minimumskjøp av nødhjelpstepper produsert av innsamlede strikkplagg, ville dette kunne ha flere positive effekter. Dette medlem mener Regjeringen med slike enkle grep selv kan bidra til økt materialgjenvinning, stabil sysselsetting og økt fokus på å hjelpe folk i nød.

KLIMAENDRINGER, LUFTFORURENSNING OG STØY

Regjeringen har som strategisk mål for reduserte utslipp av klimagasser at konsentrasjonen av klimagasser skal stabiliseres på et nivå som vil forhindre skadelig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.

Når det gjelder klimagassutslippene i forpliktelsesperioden 2008-2012, har Regjeringen som nasjonalt resultatmål at disse ikke skal være mer enn 1 pst. høyere enn i 1990.

All forbruk av ozonreducerende stoffer skal stanses.

Utslippene av svoveldioksid, nitrogenoksider, flyktige organiske forbindelser og ammoniakk skal reduseres, slik at påvirkningen av naturen holdes innenfor kritiske belastningsgrenser (naturens tålegrense), og slik at menneskets helse og miljøet ikke skades.

Regjeringen har som strategisk mål at støyp problemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas. Støypplagen skal reduseres med 25 pst. innen 2010 i forhold til 1999.

Komiteens merknader

Kyoto-avtalen

Komiteen viser til at Norge etter Kyoto-protokollen kun skal ha 1 pst. høyere utslipp av klimagasser i 2012 sammenlignet med 1990.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at utslipp av klimagasser er den største miljøutfordringen i vår tid. FN's klimapanel slo fast i sin siste rapport i februar 2001 at den økte konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren fører til global temperaturøkning, hevet havnivå, mer ekstremvær som storm og store nedbørsmengder, flom og tap av biologisk mangfold. Dette vil ha konsekvenser, særlig for den sørlige del av verden, i form av tapt livsgrunnlag, bosted og matvareproduksjon.

Flertallet viser til at Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om "Virkemidler i klimapolitikken". Dette er viktig for å markere at Norge står på Kyoto-forpliktelsen med hensyn til å vise demonstrerbar framgang innen 2005.

Flertallet understreker nødvendigheten av at Norge og andre land nå står fast på sine forpliktelser med sikte på å iverksette nødvendige tiltak.

Flertallet ser med bekymring på at USA har vurdert å trekke seg fra Kyoto-avtalen.

Flertallet presiserer det faktum at Norge og de fleste andre land har ratifisert selve Klimakonvensjonen fra Rio-møtet i 1992. Flertallet viser til at dette forplikter oss og andre land til å iverksette nasjonale strategier og tiltak med sikte på å redusere utslippene av gasser som vil endre vårt felles globale klima. Flertallet viser til at dette vil kreve langt sterkere reduksjoner av klimagassutslippene enn det Kyoto-avtalen legger opp til, men at avtalen er og blir et første viktig skritt for å komme igang.

Flertallet mener en nasjonal plan for å nå klimamålsettingene på kort og lang sikt er meget viktig, også for å tydeliggjøre de rammebetingelser som de ulike sektorer i økende grad må forholde seg til.

Flertallet vil gi arbeidet med oppfølgingen av forpliktelsene i forhold til Kyoto-avtalen høy prioritet, og mener det bør utarbeides en nasjonal klimaplan for å ta vår del av forpliktelsene hjemme.

I klimasammenheng er energipolitikken sentral. Satsing på energisparing og ny fornybar energi vil gi reduserte utslipp i Norge og i de land Norge eksporterer energi til.

Flertallet mener det må satses betydelig mer på forskning også innen alternative drivstoffer som hydrogen, elektrisitet og planteolje/biodiesel. Det er viktig å legge forholdene til rette for framtidig bruk av hydrogengass.

Flertallet viser til at et nasjonalt kvotesystem bør etableres uavhengig av hva som skjer i klimaforhandlingene internasjonalt. Det er ikke akseptabelt å avvende en iverksettelse av kvotesystemet til en ser om Kyoto-protokollen blir ratifisert.

Gjennomføringen av det nasjonale kvotesystemet og handlingsplanen forutsetter tiltak innen oljevirkomheten, avfallsindustrien, transportsektoren og den kraftkrevende industri. Skatte- og avgiftspolitikken må brukes aktivt for å fremme reduksjon av utslipp.

Kraftmarkedet er blitt internasjonalt, det vil si at også Norge importerer forurensende kullkraft fra Danmark.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at det ikke er forsvarlig at den rike delen av verden skal fortsette å øke sine utslipp av farlige klimagasser. Dersom vi fortsetter forbruket av fossil energi på samme måte som i dag, kan vi oppleve en firedobling av CO₂-utslippene i verden i løpet av de neste 125 årene.

Det betyr at vi må redusere våre utslipp betydelig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at i april 1998, kun 6 måneder etter at Kyoto-forhandlingene var

avsluttet, la sentrumsregjeringen fram forslag som kunne oppfylle om lag halvparten av Norges forpliktelser så tidlig som i 2005.

Disse medlemmer uttrykker forbauselse over at den varslede stortingsmeldingen om et nasjonalt kvotesystem ennå ikke har kommet til Stortinget og forventer derfor at denne meldingen legges frem for Stortinget innen utgangen av inneværende sesjon.

Disse medlemmer viser til at internasjonale kvotekjøp for bruk av fleksible mekanismer etter Kyoto-avtalen kun skal være et supplement til nasjonale tiltak. En reduksjon av klimagasser er mulig bare gjennom en aktiv byrdefordeling mellom ulike nasjoner og virksomheter.

Disse medlemmer mener det er viktig å redusere klimagassutslippene fra oljevirkomheten. Innenfor transportsektoren er en hovedutfordring å redusere transportbehovet og vri transporten i miljøvennlig retning.

For å begrense vårt energiforbruk og legge til rette for større energifleksibilitet blir derfor nye fornybare energikilder og energiøkonomisering en sentral del av energipolitikken i årene framover.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 229 (2000-2001), Innst. S. nr. 263 (2000-2001) og Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001).

Disse medlemmer vil fortsette satsingen på energiøkonomisering og nye fornybare energikilder og sørge for at målsettingene i energimeldingen følges opp. Disse medlemmer mener det er et mål å få bygget en infrastruktur for vannbåren varme, og at vannbåren varme må være hovedregelen i nye bygg over 1 000 m². Disse medlemmer vil innføre strengere krav til bruk av energi i bygninger gjennom skjerping av byggeforskriftene.

Disse medlemmer mener videre at kraftproduksjon av naturgass uten CO₂-rensing vil føre til betydelig økning i klimautslippene. Flere norske miljøer har presentert teknologi for gasskraftproduksjon der CO₂-utslippene er sterkt reduserte. Strengt miljøkrav kombinert med bedre rammevilkår for ny teknologi vil øke sjansene for at norske aktører vil finne det lønnsomt å utvikle gasskraftverk som nesten ikke gir utslipp. Ved å stimulere slik forskning kan Norge bli et foregangsland på området. Disse medlemmer vil ikke bygge gasskraftverk med gammeldags teknologi.

Disse medlemmer mener at Norge må samarbeide med de landene som ønsker å ratifisere Kyoto-avtalen, og peker på behovet for at avtalen ratifiseres og trer i kraft så raskt som mulig, uavhengig av hvordan den amerikanske administrasjonen stiller seg.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen fremme et forslag om ratifikasjon av Kyoto-protokollen så snart som mulig etter at 6. partskonferanse (COP 6) er avsluttet i Bonn i Tyskland."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at de såkalte klimagassene er blitt et internasjonalt anliggende hvor de industrialiserte land, inkludert Norge, har tatt på seg store forpliktelser for å redusere utslippene. Klimapolitikken, som FNs klimapanel er premissgiver for, er svært omdiskutert, og hviler i dag på et ufullstendig vitenskapelig grunnlag. Disse medlemmer mener derfor man bør være rimelig sikker på sammenhengen mellom utslipp og klimapåvirkning, før eventuelle innngripende reguleringer settes i verk.

Disse medlemmer viser til at klimaendringene er en naturlig del av jordens utvikling og har pågått til alle tider. Dagens debatt om klimaendringer dreier seg først og fremst om hvorvidt menneskelig aktivitet bidrar til å fremskynde eller endre den naturlige gangen på klimaendringene. Disse medlemmer viser til at dette spørsmålet er svært omdiskutert og FNs klimapanel baserer sine anslag på et ufullstendig vitenskapelig grunnlag. Disse medlemmer vil vise til at de menneskelige utslipp er så vidt begrenset i forhold til naturens egenproduksjon av klimagasser, at det er like sannsynlig at menneskelig aktivitet ikke er årsaken til de klimaendringer forskere mener å ha påvist.

Disse medlemmer vil åpne for en åpen og fordomsfri debatt vedrørende premissene fra FNs klimapanel og de antagelser man i dag legger til grunn for tiltak innen området.

Disse medlemmer vil arbeide for at også forskere som har motforestillinger til dagens klimapolitikk, får forskningsmidler, for derved å fremskaffe et bredere grunnlag for politiske beslutninger.

Disse medlemmer vil kreve at skader som resultat av eventuelle klimaendringer skal kunne måles eller kvantifiseres ved risikoanalytiske metoder, og ikke bare antas ut fra hypotetiske teorier.

Disse medlemmer vil kreve at miljøavgifter skal være øremerket for miljøforbedring eller utvikling av miljøteknologi, og ikke bare være en fiskal avgift for inntekt til staten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener Norges forpliktelse i henhold til Kyoto-protokollen bør være en forpliktende nasjonal målsetning, og fremmer derfor følgende forslag:

"Det norske utslippet av drivhusgasser skal ikke være mer enn 1 prosent høyere i 2012 enn det var i 1990."

INTERNASJONALT MILJØVERNARBEID OG MILJØVERN I POLAROMRÅDENE

Regjeringen mener at Norge som ikke-medlem i EU må gjøre sin innflytelse gjeldende gjennom deltakelse i EUs ekspertgrupper og gjennom samarbeid med de nordiske EU-medlemslandene. Regjeringen vil innenfor det internasjonale miljøvernarbeidet prioritere arbeid med klimapolitikk, langtransporterte forurens-

ninger og biologisk mangfold, og Regjeringen vil intensivere innsatsen for å styrke EUs kjemikalierereguleringer. Videre vil Regjeringen styrke innsatsen for strengere og rettslig bindende internasjonale avtaler på kjemikalieområdet.

Regjeringen vil innenfor det regionale miljøvern-samarbeidet arbeide for at miljøvern integreres bedre i sektorpolitikken. Samarbeidet med Russland om konsekvensutredninger og overvåking av havmiljøet vil bli videreutviklet, og Regjeringen vil arbeide for at russisk forvaltning og næringsliv settes bedre i stand til å håndtere landets egne miljøproblemer.

Regjeringen vil styrke innsatsen for å sikre rene og produktive havområder og utforme en helhetlig politikk for forvaltningen av hav- og kystområdene, samt videreføre og styrke det regionale havmiljøarbeidet. Departementet viser til at dette området vil få en bred omtale i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Regjeringen legger vekt på å videreutvikle arbeidet med internasjonale miljøvern-avtaler, og det vises til at Kyotoprotokollen innebærer en forpliktelse for industrilandene samlet til å redusere sine utslipp av klimagasser med minst 5 pst. i forhold til 1990-nivået innen perioden 2008-2012. I henhold til protokollen kan Norge øke utslippene med 1 pst. i samme periode i forhold til basisåret 1990.

Regjeringen vil arbeide for at Norge fortsatt skal være en pådriver i miljøspørsmål internasjonalt, og for at vi følger opp våre forpliktelser nasjonalt.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for det internasjonale miljøvern-samarbeidet:

- Samarbeidet i Norden, i Norges nærområder og i den arktiske regionen skal bidra til å bedre miljø-situasjonen og sikre natur- og kulturminneverdiene i disse områdene, og til å redusere og forebygge grenseoverskridende forurensning som kan påvirke miljø, helse eller næringsvirksomhet i Norge.
- Samarbeidet og bistand skal bidra til å gjøre myndigheter og næringsliv i Russland og i de baltiske land bedre i stand til å få forsvarlig kontroll over landenes egne miljøproblemer, og til å integrere Russlands miljøvernforvaltning i regionalt samarbeid.
- Norge skal arbeide for at EØS-regelverket ikke svekker norske miljøvernregler eller mulighetene for å skjerpe disse, og at EØS-regelverket tar nødvendige hensyn til norsk vernenivå og norske naturforhold.
- Norge skal arbeide for at rammebetingelsene for handel og miljø innenfor WTO bidrar til en bærekraftig utvikling.
- Globale og regionale samarbeidsorganer skal utvikles til effektive redskaper for bærekraftig utvikling, oppnåelse av globale og regionale miljømål og effektiv oppfølging av internasjonale miljøkonvensjoner.

- Miljøhensyn skal integreres i norsk utviklingssamarbeid. Miljørettet bistand og annet samarbeid med utviklingsland skal bidra til å styrke miljøvernforvaltningen og bedre miljøtilstanden i samarbeidslandene, og til å forebygge globale miljøproblemer.

Når det gjelder miljøvernarbeidet i polarområdene har Regjeringen som strategisk mål at de store, sammenhengende villmarksområdene på Svalbard og i Antarktis sammen med kulturminnene skal sikres mot vesentlige inngrep og påvirkninger. Svalbard skal framstå som et av de best forvaltede villmarksområder i verden, og bosetningene skal drives på en miljøforsvarlig måte for å sikre miljø og trivsel. Norge skal arbeide for at våre nære arktiske havområder bevares som noen av verdens reneste, og at ressursutnyttelse foregår innenfor rammer som sikrer at det biologiske mangfoldet opprettholdes på kort og lang sikt.

Regjeringen har følgende nasjonale resultatmål for miljøvernarbeidet i polarområdene:

- Utnyttelse av ressursene i våre nære arktiske havområder skal ikke føre til at arter eller bestander trues eller utryddes.
- Bestander av arter som i dag regnes som truet eller på annen måte negativt påvirket av arealbruk, høsting og/eller forurensning skal bevares og om mulig gjenoppbygges.
- Omfanget av sammenhengende villmarksområder på Svalbard skal søkes opprettholdt. Et representativt utvalg av Svalbards natur skal sikres mot vesentlige inngrep og påvirkning gjennom særskilte vernevedtak innen 2002. Viktige marine naturverdier rundt Svalbard skal sikres.
- Et representativt utvalg av kulturminner på Svalbard og Jan Mayen skal søkes bevart som et vitenskapelig kildemateriale og et opplevelsesgrunnlag for framtidige generasjoner. Tapet av kulturminner som følge av menneskelig virksomhet skal i gjennomsnitt ikke overstige 0,1 pst. årlig.
- Transport og ferdsel på Svalbard skal ikke medføre vesentlige eller varige skader på vegetasjonen eller forstyrrelse av dyrelivet.

Komiteens merknader

Mål for det internasjonale miljøvernssamarbeidet

Komiteen viser til Regjeringens strategiske mål og nasjonale resultatmål for det internasjonale miljøvernssamarbeidet og støtter disse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge ved flere anledninger tidligere har vært inne med økonomisk bistand i russiske områder med henblikk på å redusere de russiske miljøproblemer.

Disse medlemmer vil peke på at russiske myndigheter har vist svært liten interesse for å følge opp

med konkrete tiltak slik forutsetningen for tildelingen av midlene tilsa.

Disse medlemmer vil vise til at det har blitt avdekket gjennom media at Russland har manglende retningslinjer og tiltak for sikring av bl.a. radioaktivt avfall og vedlikehold av atomreaktorer.

Radioaktiv forurensning - Sellafield

Komiteen viser til at norske myndigheter ved en rekke anledninger, alene og sammen med de andre nordiske land, har tatt opp det helt uholdbare i at anleggene i Sellafield slipper ut radioaktivitet, dog i små mengder, til våre havområder. Komiteen viser til at dette er tatt opp på regjeringnivå, i tillegg til at det har vært faglige innspill mellom fagmyndighetene i de involverte land.

Komiteen viser til de klare krav som er fremmet av den norske regjering overfor den britiske. Komiteen mener at enhver anledning bør benyttes til å presse fram en løsning som er akseptabel for Norge og de øvrige nordiske land.

Komiteen viser til at radioaktiv stråling langs norskekysten er seksdoblet siden 1996. I særlig grad skyldes dette radioaktive utslipp fra det britiske atomanlegget Sellafield. Den hurtig økende strålingen representerer en så stor og alvorlig trussel at Norge må arbeide aktivt via internasjonale kanaler for å få stoppet utslippene. Komiteen viser til at vekslende regjeringer har tatt dette opp, og anmoder Regjeringen om ytterligere å intensivere innsatsen overfor britiske myndigheter.

På samme måte, om enn i litt mindre grad, utgjør også det franske atomanlegget Le Hague en stor trussel mot hele det marine liv og den marine fauna langs norskekysten. Derfor må Norge medvirke til et tilsvarende press også mot dette anlegget.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Haldenreaktoren er inne i sin siste driftsperiode.

Disse medlemmer viser i den forbindelse til helseministerens svar av 5. april 2001 på spørsmål fra representanten Hallgeir H. Langeland, hvor det sies:

"Til orientering vil jeg opplyse at et utvalg som skal vurdere og gi anbefalinger knyttet til den fremtidige utvikling av Haldenprosjektet, vil bli oppnevnt og tre i funksjon i løpet av 2002."

Disse medlemmer mener det er viktig å komme i gang med dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det ikke er mulig å se utslippene fra Sellafield uavhengig av driften av Haldenreaktoren. Haldenreaktoren tester blant annet MOX brensel som er produsert ved Sellafield, og mye tyder på at Sellafield også behandler avfall fra Halden-

reaktoren. Etter dette medlems mening gir dette Norge meget dårlige argumenter i våre bestrebelses på å redusere utslippene fra Sellafield.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om hvordan driften av Haldenreaktoren kan fases ut, med tiltak om hvordan arbeidsplassene som forsvinner blir erstattet av annen næringsvirksomhet."

Transport av atomavfall langs norskekysten

Komiteen viser til vinterens mediaoppslag om at radioaktivt avfall skal transporteres på skip langs norskekysten til Russland. Komiteen viser til at statsråd Bjerke svarte på spørsmål om dette temaet i Stortingets spørretime 31. januar 2001. Her sa statsråden bl.a. følgende:

"Regjeringen vil uansett forsøke å forhindre import av atomavfall til Russland som kan berøre norske områder og interesser. Samtidig vil vi se på om de eksisterende varslingsavtalene med Russland bør utvides til også å omfatte transport av bl.a. atomavfall. Etter ulykken med Kursk i fjor høst hadde statsministeren et møte med den russiske statsminister Kasianov. De ble enige om gjensidige forpliktelser om varslings og bistand ved alvorlige hendelser. Dette ble nedfelt i de politiske dokumentene fra møtet og det arbeides nå med den videre oppfølging. Fra før er det også en avtale om varslings av slep og andre spesielle transporter fra Murmansk langs vår kyst."

Komiteen ber Regjeringen holde et høyt fokus på dette potensielt alvorlige miljøproblemet og jobbe for at russerne skrinlegger alle sine planer.

Komiteen viser til at i forbindelse med atomavfallslageret i Murmansk har russerne lansert planer om transport av atomavfall langs norskekysten. Konsekvensene som følge av et eventuelt havari ved en slik transport vil være fullstendig ødeleggende for vår kystlinje. Transport av radioaktivt avfall langs norskekysten må unngås, så langt det er mulig innenfor eksisterende internasjonale avtaler om ferdsel til sjøs. Norge må arbeide internasjonalt for et mer restriktivt regelverk på dette området.

Miljøvernssamarbeid med Nordvest-Russland

Komiteen viser til at det bilaterale miljøvernssamarbeidet med Russland/Sovjetunionen har pågått siden 1988 og at erfaringene fra mer enn ti års miljøvernssamarbeid viser at Russland ikke har tilstrekkelige ressurser til å håndtere egne miljøproblemer.

Komiteen støtter arbeidet med å sikre et langsiktig, stabilt, bilateralt miljøvernssamarbeid med Russland som bidrag til å bedre integrasjonen i det regionale samarbeid om vern av miljøet i nordområdene. Komiteen mener det er viktig å fortsette å styrke samarbeidet om å skape kontroll over grenseoverskridende forurensning fra svovel, tungmetaller, organiske miljøgifter og radioaktivitet.

Komiteen vil minne om de 300 mill. kroner som Norge satte av i statsbudsjettet for 1990 til miljøtiltak

ved nikkilverkene på Kola, og at det fortsatt står 270 mill. kroner ubenyttet. Miljøtiltakene ved nikkilverkene på Kola har en lang historie, og komiteen er tilfreds med at det nå kan se ut som arbeidet med å bekjempe forurensningen på Kolahalvøya blir styrket. Komiteen har merket seg at Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett, St.prp. nr. 84 (2000-2001), foreslår å bruke 44,2 mill. kroner av tilsagnsfullmakten på 270 mill. kroner til miljøprosjektene. Komiteen er enig med Regjeringen i at tilskuddet ikke må utbetales før Norge får en tilfredsstillende avtale med Russland som sikrer at den norske bevilgningen kommer mest mulig uavkortet fram til mottaker, samt at alle avtalene knyttet til forvaltningen av tilskuddet er undertegnet.

Komiteen mener Norge må øke innsatsen for atomsikkerhet i nord. Samarbeidet i denne sammenheng må prioriteres høyt, og Norge må fortsatt arbeide for et internasjonalt engasjement i håndteringen av atomavfallet i Russland. De nordiske landene bør medvirke til at de eksisterende usikre kjernekravtverkene bl.a. i Russland og Litauen, avvikles gjennom å støtte overgangen til fullgode alternativer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti viser til at partiene gjennom mange år har foreslått å øke bevilgningene til atomsikkerhet og miljøvernssamarbeid med Russland. Disse medlemmer mener at det er nødvendig å heve ambisjonsnivået både når det gjelder den økonomiske støtten, faglige samarbeid og oppfølging av prosjekter.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Støtte til kommuner som tar spesielt ansvar for den nasjonale miljøpolitikken

Komiteen vil vise til den vekt Regjeringen nå legger på at kommunene skal ta større ansvar og gis større myndighet med sikte på å realisere nasjonale miljømål. Komiteen støtter en slik tilnærming. Komiteen vil legge vekt på at kommunene i denne sammenheng kan gis økonomisk støtte og kompensasjon for de tiltak som iverksettes i ulike kommuner for å sikre nasjonale målsettinger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at det bør utvikles kriterier for verdsetting av den innsats ulike kommuner gjør for miljøet med sikte på positiv uttelling i det økonomiske inntektssystemet til kommunene.

Som et eksempel kan nevnes at kommuner som får vernet spesielt store deler av sine arealer etter naturvernloven og/eller som tar ansvar for yngling av arter som ulv, bjørn og jerv bør få uttelling for dette ved vurdering av de årlige overføringene fra staten. Dette fordi et fåtall kommuner på denne måten tar et spesielt ansvar for å realisere nasjonale miljømål og dermed internasjonale forpliktelser på vegne av hele landet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at det bør utvikles kriterier for verdisetting av miljøutfordringene kommuner har og at dette innarbeides i inntektssystemet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å følge opp Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 256 (1999-2000) om å etablere et kulturminnefond i forbindelse med statsbudsjettet for 2002.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utarbeide verneplaner som sikrer våre maritime ressurser og som ivaretar en bærekraftig forvaltning av disse.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak til hvordan den nasjonale målsetningen om 50 pst. reduksjon av utslipp av nitrogen, innen 2005, regnet fra 1985, kan nås, senest i budsjettet for 2003, eller i neste melding om rikets miljøtilstand.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen vurdere verneområder til havs i områder der petroleumsvirksomheten kan tenkes å komme i konflikt med fiskeri- og miljøinteressene, og fremme forslag om slike i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen fremme et forslag om ratifikasjon av Kyoto-protokollen så snart som mulig etter at 6. partskonferanse (COP 6) er avsluttet i Bonn i Tyskland.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forbud mot bruk av krom, kobber og arsen i impregnering av trevirke, senest i budsjettet for 2002.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen endre det første nasjonale delmålet for avfallshåndtering til å lyde som følger:

Utviklingen i generert mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og ikke overstige nivået i 2002.

Forslag 8

Det norske utslippet av drivhusgasser skal ikke være mer enn 1 prosent høyere i 2012 enn det var i 1990.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om hvordan driften av Haldenreaktoren kan fases ut, med tiltak om hvordan arbeidsplassene som forsvinner blir erstattet av annen næringsvirksomhet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slike

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen legge fram en stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand hvert annet år. I de mellomliggende årene får Stortinget en muntlig redegjørelse fra statsråden.

II

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2002 om å fremme forslag om statlig medfinansiering av tiltakspakker for å redusere forurensningen i Vansjø-Hobølvasdraget.

III

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal sykkelstrategi med det mål at det blir tryggere og mer attraktivt å velge sykkel som fremkomstmiddel. Denne må inngå som en del av den nasjonale transportplanen.

IV

Stortinget ber Regjeringen avvikle den nasjonale fiskeravgiften for innlandsfiske.

V

Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak for å forbedre oljevernet i nordområdene.

VI

Stortinget ber Regjeringen om å utrede ulike modeller og legge fram forslag om etablering av et opprydningsfond i samarbeid mellom myndighetene og næringslivet. Fondet skal benyttes til å rydde opp i gamle miljøsynder/fjerne miljøgifter fra naturen.

VII

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med budsjettet for år 2002 fremme forslag om et system for innsamling og sanering av PCB-holdige isolerglass som skiftes ut.

VIII

St.meld. nr. 24 (2000-2001) - vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 1. juni 2001

Tore Nordtun
leder

Torny Pedersen
ordfører

Aud Blattmann
sekretær

Vedlegg

Brev fra miljøverndepartementet v/statsråd Siri Bjerke til energi- og miljøkomiteen, datert 30. mars 2001.

Vedrørende Dok. nr. 8:38 om bekjempelse av miljøgiften PCB

Jeg viser til brev av 7. mars d.å. hvor Energi- og miljøkomiteen oversender forslag fra stortingsrepresentantene Jan Pettersen, Jan Tore Sanner og Bent Høie om at regjeringen bør utarbeide en handlingsplan for å bekjempe miljøgiften PCB senest i forbindelse med budsjettet for 2002. Forslaget er oversendt Miljøverndepartementet for utredning og uttalelse.

Jeg deler forslagsstillernes vurdering av at PCB er en svært alvorlig miljøgift som det er særdeles viktig å få tatt forsvarlig hånd om. Som det bl.a. går frem av det oversendte forslaget, har all ny bruk av PCB i Norge vært forbudt siden 1980 med unntak av mindre mengder PCB til forskningsformål. PCB står også på listen over de aller høyest prioriterte kjemikalierne og det er et nasjonalt resultatmål at nye utslipp av PCB skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2005, jf St.meld. nr. 24 (2000-2001) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

PCB og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier transporteres over lange avstander med hav- og luftstrømmene. På den nordlige halvkule går hav- og luftstrømmene stort sett nordover, slik at Norge og nordområdene for øvrig tilføres PCB og andre miljøgifter fra land lenger sør. Jeg er derfor helt enig i at det er svært viktig å få til bindende internasjonalt regelverk for å få redusert og etter hvert stanset utslippene av PCB på globalt nivå. Norge har så langt vært en pådriver i dette arbeidet. Ikke minst var Norge aktive i forbindelse med forhandlingene om FN-avtalen om organiske miljøgifter som ble ferdigforhandlet like før jul i fjor, og som bl.a. omfatter PCB. Dette vil derfor være et prioritert område i det internasjonale miljøsam arbeidet, jf St.meld. nr. 33 (1999-2000) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 8 (1999-2000) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

I sitt forslag viser representantene Pettersen, Sander og Høie til et oppslag i Aftenposten 4. desember 2000 hvor det gikk frem at Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet hadde stoppet bevilgningene til et forskningsprosjekt om PCB i Arktis. Dette oppslaget er misvisende da det omtalte forskningsprosjektet hele tiden var ment å være tidsbegrenset, og hvor formålet var å lage et grunnlag for et overvåkingsprogram for miljøgifter i de nordlige havområder. Dette overvåkingsprogrammet er nå under forberedelse. Resultatene av slik overvåking vil være viktig kunnskap for den forskning omkring dette tema som det legges opp til å videreføre gjennom Norges Forskningsråd.

Produkter som skriver seg fra tiden før forbudet mot ny bruk trådte i kraft og som inneholder PCB vil være spesialavfall når de kasseres. Dette avfallet skal kun leveres til mottaks- eller behandlingsanlegg som har

tillatelse fra Statens forurensningstilsyn til å motta denne type avfall. For ytterligere å sikre at PCB ikke kommer på avveie, har Miljøverndepartementet også satt krav om at enkelte PCB-holdige produkter skal tas ut av bruk. PCB-holdige transformatorer og kraftkondensatorer har vært forbudt å bruke etter 31. desember 1994, det er satt forbud mot bruk av PCB-holdige kondensatorer i lysrørarmatur fra 1. januar 2005 og PCB-holdige strømgjennomføringer (brukes til å føre strøm ut og inn av transformatorer og veggmaterialer på kraftstasjoner o.l.) er forbudt å bruke fra 1. januar 2010.

Norge er etter min mening helt i fremste rekke i verden i arbeidet med å stanset utslippene av PCB til naturen, men jeg ser helt klart at det fortsatt er behov for betydelig innsats for å sikre at vi når målsettingen om full stans av nye utslipp innen 2005. Miljøverndepartementet har den senere tid mottatt informasjon som tyder på at en god del PCB-holdige produkter fortsatt ikke leveres til godkjente mottaks- eller behandlingsanlegg, men i stedet havner på kommunale avfallsanlegg eller dumpes på annen måte. Bl.a. gjelder dette PCB-holdige isolerglassruter. Det er grunn til å tro at også andre PCB-holdige produkter som f.eks. betong, fugemasse og enkelte elektriske og elektroniske produkter i dag havner på kommunale avfallsanlegg eller dumpes på annen måte.

Dette er en situasjon som jeg finner svært uheldig. Fra miljøvernmyndighetenes side har vi derfor i den senere tid tatt flere initiativ for å bedre situasjonen. Bl.a. har vi nå satt i gang et omfattende informasjons- og kontrollopplegg i forhold til kommuner, glassmestere og entreprenørbransjen for å sikre at PCB-holdige isolerglassruter samles inn og får en forsvarlig behandling når de ender som avfall. Det er også satt igang arbeid med sikte på å få identifisert i hvilke typer bygg og i hvor stort omfang PCB er brukt i murpuss. Miljøverndepartementet vurderer også hvilke ytterligere tiltak og virkemidler som kan settes inn for å få en forsvarlig innsamling og håndtering av gjenværende PCB-holdige produkter. I denne sammenheng vil vi også se på mulighetene for i sterkere grad å involvere og ansvarliggjøre byggebransjen og kommunene. Dette vil også være i samsvar med prinsippet om at forurenser skal betale.

En særskilt problemstilling er PCB (og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier) som allerede er tilført miljøet fra tidligere tiders industrivirksomhet, gruvedrift og deponier med spesialavfall, såkalt "gamle synder" i grunn og sedimenter i havner og fjorder. Dette er utslipp som allerede har skjedd og som derfor ikke omfattes av målet om å stanse nye utslipp av PCB innen 2005. Hittil er det kartlagt over 2 100 områder med grunnforurensninger og 120 områder med foru-

rensede sedimenter. Til tross for omfattende kartlegging må det forventes at nye områder med forurenset grunn og sedimenter vil bli avdekket også i årene som kommer. Etter min mening er vi nå godt i gang med å rydde opp i områdene med grunnforurensninger, bl.a. er arbeidet slutført eller igangsatt ved alle de ca. 100 verst forurensete områdene.

Arbeidet med å rydde opp i forurensete sedimenter i fjordområdene våre er særlig krevende. Ikke minst gjelder dette områder med PCB-forurensning som flere steder har gjort det nødvendig å innføre kostholdsråd eller restriksjoner mot å spise eller omsette fisk og skalldyr fanget i det aktuelle området. Beregninger som er gjennomført viser at kostnadene ved opprydding i våre havner og fjordområder vil kunne beløpe seg til mange milliarder kroner avhengig av ambisjonsnivået for oppryddingen. Det er derfor viktig at denne oppryddingen skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Dette byr på en rekke utfordringer både mht. miljøgiftenes helse- og miljøeffekter, tekniske løsninger for opprydding, rettslige vurderinger knyttet til hvem som er ansvarlig for å bekoste oppryddingen mm. Regjeringen har derfor i St.meld. nr. 24 (2000-2001) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand* varslet at den vil gi Stortinget en bred presentasjon av arbeidet med oppryddingen i forurensete sedimenter i 2001. Her vil det bl.a. bli presentert en

strategi for det videre oppryddingsarbeidet av de forurensete sedimentene, samt foreta en vurdering av aktuelle virkemidler og tiltak for å følge opp denne strategien. Ikke minst mener jeg at det er svært viktig å se dette arbeidet i sammenheng med kjemikaliepolitikken for øvrig, da opprydding i sedimentene vil kunne ha kortvarig effekt hvis vi ikke samtidig får stoppet eller sterkt begrenset tilførselen av nye miljøgifter.

Allerede i dag arbeider miljøvernmyndighetene aktivt med disse problembeskrivelsene. Bl.a. har jeg lagt stor vekt på at midler på statsbudsjettets kap. 1441 post 39 allerede i inneværende år brukes målrettet for å gi oss økt erfaring med ulike tekniske løsninger for opprydding og håndtering av forurensete masser, samt bedre våre kunnskaper om virkningene av miljøgiftene.

Selv om vi har en ambisiøs målsetting om å stanse nye utslipp av PCB og har satt inn omfattende tiltak og virkemidler, mener jeg det fortsatt er grunn til å gi dette arbeidet høy prioritet. Jeg vil derfor komme tilbake til Stortinget med aktuelle tiltak og virkemidler både for sikre en forsvarlig behandling av PCB i eksisterende produkter og for opprydding i forurensete sedimenter. Dette vil jeg gjøre i forbindelse med budsjettet for 2002 og i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.